БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 88 (2379). | 5 май, якшанба, 1963 йил. | Баҳоси 2 тийин.

БУГУН СОВЕТ МАТБУОТИ КУНИ

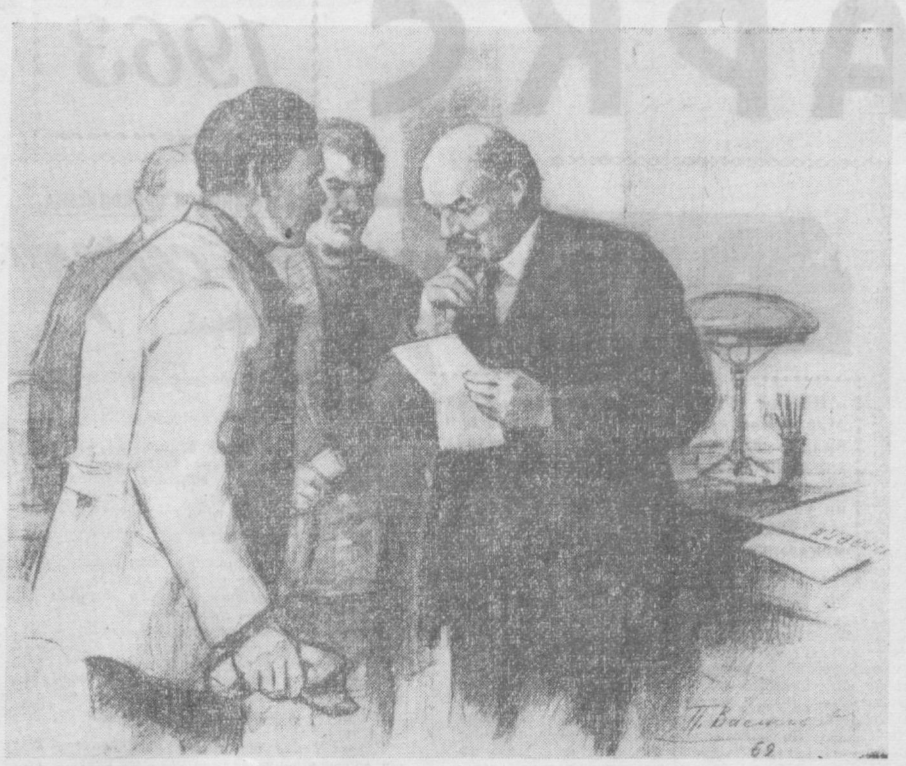

«Правда» газета редакциясида (1917 йил). Ишчи мухбирлар В. И. Ленинга ўз хат-хабарларини кўрсатишяпти.
РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби П. Васильев чизган расм. ТАСС фотохроникаси.

Матбуотимиз байрами

Бугун яна бир шодиёнани, улуғ айём кунларидан бирини кутиб олмоқдамиз. Совет кишилари матбуотимиз тўйини зўр шодлик билан нишонлайдилар.

Совет матбуоти кунини байрам қилиш бизда одат тусига кириб қолган. Асосчиси улуғ Ленин бўлган матбуотимиз ўзи ташкил топган кундан бошлабоқ халқ учун, унинг бахт-саодати, фаровонлиги, порлоқ истиқболи учун хизмат қилиб келмоқда. Матбуотимизнинг бутун ривожланиш тарихи Коммунистик партиянинг тарихи, унинг мамлакатимизда социализм ва коммунизм қуриш йўлидаги қаҳрамонона кураши билан чамбарчас боғлиқ.

В. И. Ленин «Правда» газетаси ҳақида фикр юритиб, БУ ГАЗЕТА ШУНДАЙ БИР БАҲОРНИНГ БИРИНЧИ ҚАЛДИРҒОЧИДИРКИ, БУ БАҲОРДА БУТУН РОССИЯНИ ЎЗ ИШЧИ ГАЗЕТАЛАРИ БЎЛГАН ИШЧИ ТАШКИЛОТЛАРИ ТАМОМАН ҚОПЛАБ ОЛАДИ, деб айтган эди. Мана энди улуғ доҳимизнинг олдиндан башорат қилиб айтган сўзлари, орзуси реал воқеликка айланганини кўриб турибмиз. Ҳозир мамлакатимизнинг ҳамма бурчакларида меҳнаткашларга хизмат қилувчи вақтли матбуот органлари, халқ минбари бўлмиш газеталар бор.

Коммунистик партия чинакам халқчил матбуотни яратди. Совет матбуоти ўз тараққиётида босиб ўтган улкан ва шонли йўл унинг бебаҳо тажрибалар тўплашига, ўзига хос хусусиятларни юзага келтиришига имкон берди.

Бу хусусиятлар нималардан иборат?

Булар, даставвал, матбуотимизнинг ҳақиқатни сўзлашида, халқ оммаси манфаатларини ифодалашида, коммунистик партиявийлигида кўзга яққол ташланади. Ана шу ҳақиқатгўйлик, тўғрилик ва чуқур коммунистик ғоявийлик матбуотимизни нуфузли, таъсирчан, жанговар қилди. Совет матбуотининг ўзига хос хусусиятларидан яна бири — унинг халқчиллигидир, омма билан кун сайин ва яқиндан алоқасидир, меҳнат аҳли манфаатларига содиқлигидир. Ҳамма тушунадиган тилда, содда ва аниқ қилиб ёзиш ҳам газеталаримизга хос хусусиятлардир.

Ана шу буюк ва олижаноб сифатлар матбуотимизга катта маънавий куч бағишлайди, уни коммунистик дунё қарашни шакллантиришнинг қудратли воситасига, коммунистик қурилиш ишларига оммани кенг сафарбар қилиш ва унга раҳбарликни амалга ошириш, замонамизнинг илғор ғояларини, халқлар ўртасида дўстлик ва тинчлик, пролетар интернационализми ғояларини тарғиб этиш қуролига айлантиради. Худди шу сифатлари ва хусусиятлари туфайли матбуотимиз омма ўртасида катта обрў орттирди.

Қаҳрамон совет кишилари қўлга киритаётган ҳарбир ғалаба ва ҳарбир ютуқда матбуотнинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Совет матбуоти Коммунистик партия қўлидаги тиғи ўткир қуролдир. Ўртоқ Н. С. Хрущев жуда тўғри кўрсатиб ўтганидек, АРМИЯ ҚУРОЛСИЗ ЖАНГ ҚИЛОЛМАГАНИДЕК, ПАРТИЯ ҲАМ ЎЗИНИНГ ИДЕОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ ИШИНИ МАТБУОТДЕК ЖАНГОВАР ҚУРОЛСИЗ АМАЛГА ОШИРА ОЛМАЙДИ.

МАТБУОТСИЗ ЯШАШ МУМКИН ЭМАС, — деди Н. С. Хрущев, — МАТБУОТСИЗ, РАДИОСИЗ ЯШАШ МАДАНИЯТСИЗ ЯШАШ БЎЛАДИ-КУ, АХИР. МАТБУОТ БЎЛМАСА, ДЕМОКРАТИЯ БЎЛИШИ МУМКИН ЭМАС.

Совет кишилари бу йил Матбуот кунини КПСС XXII съездининг тарихий қарорларини, КПСС Программасидаги вазифаларни амалга ошириш йўлида сабот-матонат билан курашиш вазиятида нишонламоқдалар.

Бутун совет матбуоти билан биргаликда республикамиз матбуоти ҳам ўсди ва ривожланди. Ҳозир Ўзбекистонда юзга яқин республика, область, кўптиражли, ишлаб чиқариш бошқармалари газеталари чиқмоқда. Уларнинг бир галлик тиражи 2 миллион нусхага яқиндир.

Республикамизда ўзбек, рус, тожик, қорақалпоқ, қозоқ, татар тилларида ва бошқа миллий тилларда газеталар нашр этиляпти. Ўзбекистонда, шунингдек 30 журнал ва бюллетень чиқиб турипти.

КПСС Марказий Комитетининг кўрсатмасига асосан ташкил қилинган ишлаб чиқариш бошқармаларининг органлари қисқа муддат ичида ўз фаолиятларини кучайтириб юбордилар. Ҳозир областимизда 6 та бошқарма газетаси чиқаётир. Улар қишлоқ меҳнаткашларини мамлакатимизда коммунистик мўл-кўлчиликни вужудга келтириш учун курашга сафарбар қилмоқдалар.

Кейинги вақтларда матбуотда жамоатчилик асосларини кучайтиришга қаратилган бир қанча тадбирлар белгиланди ва улар амалга оширилмоқда. Газета-журнал редакциялари ҳузурида тузилган штатсиз бўлимлар, жойларда ва айниқса қишлоқ жойларда ташкил этилган штатсиз мухбирлар постлари дуруст ишлаяпти. Редакциялар коллективларининг омма билан алоқаси тобора мустаҳкамланмоқда. Жойларда ўтказилаётган сайёр «летучка»лар, газетхонлар билан учрашувлар ва бошқа оммавий тадбирлар бунинг ёрқин далилидир.

Партиямизнинг энг яқин ёрдамчилари, дастёрлари — совет матбуоти КПСС XXII съезди қарорларини амалга ошириш учун курашда идеология фронтининг олдинги сафларида бормоқдалар.

СОВЕТ МАТБУОТИ КУНИ ШАРАФИГА

4 майда Тошкентда, Навоий номли театрда совет матбуоти кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишни Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари В. А. Архангельский кириш сўзи билан очди.

Йиғилиш қатнашчилари содиқ ленинчи, тинчлик ва халқлар бахт-саодати учун толмас курашчи Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Президиумини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайладилар.

«Қизил Ўзбекистон» газетаси редакторининг ўринбосари А. Исмоилов, актив ишчи мухбир, Тошкент тўқимачилик комбинатининг мастер ёрдамчиси Г. Якубовский, «Правда Востока» газета редакцияси меҳнаткашлар маишати штатсиз бўлимининг мудири И. Г. Новиков, жамоатчи матбуот тарқатувчи, 1-тикув фабрикасининг кутубхоначиси О. А. Кузнецова, В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети комсомол ташкилотининг секретари Т. А. Орипов, ҳарбий мухбир В. А. Зверев ўз нутқларида Коммунистик партиянинг содиқ ёрдамчиси бўлган совет матбуотининг буюк пропагандистлик кучи ҳақида гапирдилар.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Никита Сергеевич Хрущевга табрикнома юбордилар. (ЎзТАГ).

МАМЛАКАТНИНГ ЮҚОРИ СИФАТЛИ КАРТОШКАГА БЎЛГАН ЭҲТИЁЖИНИ ТЎЛА ТАЪМИНЛАЙЛИК

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, ишлаб чиқариш бошқармаларининг ходимларига, ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари, колхозлар ва совхозларнинг партия ташкилотларига, қишлоқлардаги барча коммунистлар ва комсомолларга

МУРОЖААТИ

Қадрли ўртоқлар! КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети колхоз ва совхозларда картошка етиштириш ва тайёрлашнинг аҳволи ҳақидаги масалани кўриб чиқдилар ҳамда сизларга ушбу мактуб билан мурожаат қилишни зарур деб топдилар.

Қимматли озиқ-овқат ва техника экини бўлган картошкани етиштириш ва давлат йўли билан тайёрлаш кейинги йилларда анча кўпайди. 1962 йилда колхозлар ва совхозлар мамлакатга 4,2 миллион тонна картошка бердилар—бу эса 1953 йилдагидан бир миллион тонна кўпдир. Бир қанча республикалар ва областларда сезиларли муваффақиятларга эришилди. Брянск областида картошка тайёрлаш 1953 йилдан 1962 йилгача ўтган давр ичида 88 минг тоннадан 216 минг тоннага, Чернигов областида 107 минг тоннадан 266 минг тоннага, Эстония ССРда 44 минг тоннадан 65 минг тоннага, Чувашия АССРда 37 минг тоннадан 86 минг тоннага етди.

Кўпгина илғор колхозлар ва совхозлар ҳатто ўтган йилнинг ноқулай шароитларида ҳам картошкадан мўл ҳосил етиштиришга эришдилар. Масалан, Могилев областининг Киров ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Рассвет» колхозида 650 гектар ернинг ҳар гектаридан 172 центнердан ҳосил олинди. Горький область, Шаткий ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Власть советов» колхози 240 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 242 центнердан, Чернигов область, Чернигов ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Новий шлях» колхози 110 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 216 центнердан, Литва ССР Радвилиш ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Драугас» колхози 53 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 154 центнердан картошка олди.

Қишлоқ хўжалик илғорлари мавжуд имкониятлардан моҳирона фойдаланиш намуналарини кўрсатмоқдалар. Житомир область, Малин ишлаб чиқариш бошқармасидаги Калинин номли колхоз звено бошлиғи М. С. Худолий ўн йилдан бери гектаридан 400—700 центнердан картошка олиб келмоқда. Чернигов область, Мена ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Перемога» колхозидаги Е. Г. Карапина звеноси ўтган йили 350 центнердан картошка олди. Свердловск область, Красноуфимск ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ювинский» совхозининг звено бошлиғи М. С. Мавлютова йил сайин гектаридан 300—400 центнердан картошка етказиб келмоқда. Новосибирск область, Сузун ишлаб чиқариш бошқармасидаги Киров номли колхознинг комплекс бригада бошлиғи Ф. Н. Вист ўтган йили гектаридан 205 центнердан картошка йиғиб олди.

Бошқа республикаларда ҳам бунга ўхшаш мисоллар озмунча эмас. Қишлоқ хўжалик илғорлари ҳосилдорликни оширишнинг катта резервларини очдилар. Уларнинг тажрибаси ишончли тарзда шуни кўрсатадики, имкониятларимиздан моҳирона фойдалансак, ишни яхши ташкил қилсак, мамлакатнинг юқори сифатли картошкага бўлган эҳтиёжини тўла қондириш вазифасини ниҳояти 1—2 йилда ҳал этиш мумкин.

Бироқ кўпгина колхозлар ва совхозлар картошка етиштириш билан ҳали ҳам яхши шуғулланмаётирлар, қишлоқ хўжалик илғорларининг тажрибасидан чинакам фойдаланмаётирлар. Натижада мамлакат ҳали ҳам картошкани етарли миқдорда етиштирмаётир.

Ўтган йили картошка етиштириш соҳасида айниқса катта қийинчиликлар туғилди. Белоруссия, Латвия, Литва, Эстония, Россия Федерациясининг ғарби-шимолий ва марказий областларида ҳамда бошқа айрим районларида об-ҳаво шароитининг ниҳоятда ноқулай келиши натижасида картошканинг бир қисми нобуд бўлди, қолган майдонларда эса унча мўл ҳосил олинмади.

Бу фактлардан қишлоқ хўжалик ходимлари жиддий хулоса чиқариб олишлари керак. Биз картошка етиштиришни шундай йўлга қўйишимиз керакки, натижада ана шу экин етиштириладиган ҳамма районларда мўл ҳосил олинадиган ва мамлакатга керакли миқдорда картошка етиштириш гарантияланадиган бўлсин.

Картошка етиштириш маданиятини янада юксакроқ даражага кўтариш учун энг шошилинч тадбирларни кўриш, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, ишлаб чиқариш бошқармаларининг ходимлари, партия ва совет ташкилотлари картошка етиштиришга, давлатга картошка сотиш планининг бажарилишига етарлик даражада масъулият ҳисси билан қарашларига эришиш керак.

Шуни очиқ айтиш керакки, кейинги икки-уч йил ичида кўпгина колхоз раҳбарлари, мутахассислар, партия ходимлари картошка етиштиришга эътиборни била-кўра туриб сусайтириб юбордилар, ана шу жуда муҳим қишлоқ хўжалик экинига етарли баҳо бермаётирлар.

Колхозларнинг раислари ва совхозларнинг директорлари, мутахассислар картошка экиш учун кўпинча кам қувват, ўғит солинмаган ерларни ажратадилар, уруғчиликни ўз ҳолига ташлаб қўйдилар, экишни ўз вақтида ўтказмаётирлар, экинларнинг зарур даражада парвариш қилинишини таъминламаётирлар, ҳосилни йиғиб олишни кечиктириб юбормоқдалар, картошканинг кўплаб нобуд бўлишига йўл қўймоқдалар, экишнинг пасайтирилган нормалари картошка хўжалиги учун энг катта тўсиқдир.

Кўпгина колхозларда ва совхозларда картошка етиштириш учун масъулиятли одамлар йўқ, мўл ҳосил етиштиришдан колхозчиларни ва совхоз ишчиларини моддий манфаатдор қилиш принципларига риоя қилинмаётир. Буларнинг ҳаммаси шунга олиб келдики, бирқанча районларда ҳосилдорлик ошмаётир, картошка майдонлари қисқариб кетаётир.

Масалан, Рязань областини олиб кўрайлик. Бу область саноат марказларининг меҳнаткашларига картошка етиштириб берувчи йирик манбадир. Бу ерда картошка етиштириш биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган вазифага айланиши керак эди. Ваҳоланки картошка областда эътибордан четда қолган экинлигича қолиб келмоқда. Кейинги уч йил ичида Рязань области гектаридан 50—60 центнердангина картошка йиғиб олмоқда.

Москва, Ленинград, Пермь, Тамбов, Кемерово областларида ва Россия Федерациясининг яна бир қанча областларида картошка экин майдонларининг қисқартирилишига ҳамда унинг умумий ҳосилининг ва картошка тайёрлашнинг камайишига йўл қўйилди. Белоруссия, Литва, Латвия хўжаликлари картошкани кам етиштирмоқдалар.

Житомир, Киев ва бошқа областлар Украина саноати марказларининг меҳнаткашларига йил сайин анча кам миқдорда картошка етказиб бермоқдалар. Кокчетав, Шимолий Қозоғистон областларида ва республиканинг бошқа областларида картошка етиштириш учун шароит Сибирь ва Уралнинг қўшни областларидагидан қолишмайди. (Сибирь ва Уралнинг бу областларидаги кўпгина колхозлар ва совхозлар мўл ҳосил етиштириб келмоқдалар), лекин шунга қарамасдан Қозоғистонга мамлакатнинг бошқа районларидан ҳар йили ўн мингларча тонна озуқабоп ва уруғлик картошка ташиб келтирилмоқда.

Бундай аҳволга бундан буён чидаб туриб бўлмайди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ҳисоблайдиларки, картошкадан мўл ҳосил етиштириш, ана шу қимматли экинни тайёрлашни анча кўпайтириш катта давлат аҳамиятига эга бўлган ишдир. Картошка етиштириш соҳасидаги аҳволни шу йилнинг ўзидаёқ қатъий яхшилаш, харид қилиш планининг сўзсиз бажарилишини таъминлаш ва бу билан шаҳарлар ҳамда саноат марказлари аҳолисини картошка билан узлуксиз таъминлаш вазифасини ҳал этиш зарур.

Бизда бунинг учун реал шароитлар ва имкониятлар борми? Сўзсиз, бор. Кейинги йилларда мамлакатда 500 дан ортиқ ихтисослаштирилган совхозлар ташкил этилди. Улар картошка етиштириш ва тайёрлашни кўпайтиришда катта роль ўйнашлари керак. Бу хўжаликлар меҳнат унумдорлиги жиҳатидан намунали хўжаликларга айланишлари лозим. Энг кам куч ва маблағ сарфлаган ҳолда улар энг кўп миқдорда маҳсулот етиштирадиган бўлишларига эришиш керак. Ҳар гектар ердан самарали фойдаланишга алоҳида эътибор бериш зарур. Марказий ва ғарби-шимолий районларнинг ихтисослаштирилган хўжаликларида мелиорацияни ривожлантириш, баъзи жанубий районларда эса ерларни суғоришни ривожлантириш, бу совхозлардаги ишлаб чиқаришнинг юксак даражада интенсив, юксак даражада маҳсулдор ва сердаромад бўлишига эришиш керак. Ихтисослаштирилган совхозлар бошқа ҳамма колхозлар ва совхозларга хўжаликни намунали бошқаришда ўрнак кўрсатишлари керак.

Кейинги йилларда мамлакатимизда картошка экиш, бу экинни парвариш қилиш ва ҳосилни йиғиб олиш учун машиналар ва ускуналар ишлаб чиқариш кўпайтирилди. Колхозлар ва совхозлар кўпроқ минерал ўғит ола бошладилар. Қисқаси, бизда техника бор, ерларимиз яхши, тажрибали кадрлар ўсиб етишди. Энди гап картошка етиштириш соҳасидаги ишни моҳирлик билан ташкил этишга боғлиқ.

Бу соҳада бизнинг имкониятларимиз жуда катта. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қишлоқ хўжалик ходимларининг эътиборини Курск область, Калиновка қишлоғидаги колхозда картошка етиштиришнинг ажойиб тажрибасига қаратишни истар эдилар. Кейинги олти йил ичида колхоз картошкадан қуйидагича ҳосил олди:

1957 йилда — гектаридан 150 центнер
1958 йилда — гектаридан 198 »
1959 йилда — гектаридан 225 центнердан
1960 йилда — гектаридан 160 »
1961 йилда — гектаридан 140 »
1962 йилда — гектаридан 182 »

Бир центнер картошканинг таннархи қуйидагича бўлди:

1960 йилда — 2 сўм 78 тийин
1961 йилда — 2 сўм 72 »
1962 йилда — 2 сўм 02 »

Колхозга бир килограмм юқори сифатли картошка икки тийинга тушмоқда. Нима учун калиновкалилар бошқа колхоз ва совхозлардан фарқли ўлароқ яхши ҳосил олмоқдалар, арзон картошка етиштирмоқдалар?

Уларнинг муваффақиятларига иккита фактор сабаб бўлмоқда. Биринчидан, картошка етиштириш тўла механизациялаштирилган, картошка экиш ва экинни ишлаш вақтида қўл меҳнатидан мутлақо фойдаланилмайди. Иккинчидан, колхознинг кўп миқдорда чорва моли бўлиб, кўплаб гўнг тайёрламоқда, картошка далаларини яхшилаб ўғитламоқда.

Калиновка қишлоғидаги колхозда картошка етиштириш технологияси оддий бўлиб, уни бошқа хўжаликлар ўрганиб олишлари мумкин. Бу технология қисқача қилиб айтганда қуйидагидан иборат: картошка кузда шудгор қилинган ерга экилади ҳар гектар ерга 30 тонна гўнг солинади. Картошка машина билан фақат 70х70 сантиметрли схемада квадрат-уялаб экилади. Картошка униб чиққунча ва униб чиққанидан кейин бегона ўтларнинг пайдо бўлишига қараб 3—4 марта бороналанади. Картошка пояси ўсиб, бороналаш мумкин бўлмай қолганида уни бир марта культиватор билан икки томонлама ишлайдилар, сўнгра тракторчи бир марта чопиқ қилиб чиқади. Бир гектар ерга картошка экиш ва уни ишлашга бир иш кунидан камроқ вақт сарфланади.

Калиновкада ана шундай қилинмоқда. Бошқа хўжаликларда бундай имкониятлар йўқ дейсизми? Ўз-ўзидан маълумки, имкониятлар бор. Бошқа колхозларда ҳам тажрибали кадрлар бор. Бошқа колхозлар ҳам тракторлар, бороналар, культиваторларга эга.

Ҳамма гап яна ишни ташкил қилишга ва ташкилотчиларга, колхоз раиси ва совхоз директорининг картошка етиштириш ва харид қилиш планини бажаришдан иборат муҳим вазифани ҳал этиш учун ўз масъулиятини тушунишига боғлиқ.

Картошка етиштириш ва тайёрлашни кескин кўпайтириш учун ҳозир нима иш қилиш керак?

Даставвал бу экинни етиштиришда эгасизликни тугатиш, картошка етиштиришни фан ютуқларидан ва илғорлар тажрибасидан муваффақиятли фойдалана оладиган энг малакали кишиларга топшириш зарур. Ҳар бир колхоз ва совхозда картошка етиштириш бўйича механизациялаштирилган звенолар ташкил этиш, уларга муайян ер участкалари ва техникани бириктиб қўйиш, уларнинг конкрет иш планларини белгилаш, мўл ҳосил учун курашда амалий ёрдам кўрсатиш керак. Бизда маккажўхори ва лавлаги экин майдонларида ана шундай звенолар ва бригадалар ишининг ғоят катта ижобий тажрибаси тўпланган. Мўл ҳосил етиштирувчи ажойиб усталар — А. Гиталов, Н. Мануковский, В. Светличний, В. Первицкий ва бошқа кўпгина кишиларнинг номлари бутун мамлакатимизда маълум. Уларнинг иш методларини дадиллик билан картошка далаларига ўтказиш лозим. Картошка хўжалигида ўз машъал механизаторлари бўлиши зарур.

Далаларни ўғитлаш картошка ҳосилдорлигини оширишнинг туб масаласидир. Фақат минераль ўғитлардан фойдаланиш ҳисобига бу вазифани ҳал этиш мумкин эмас. Органик ўғитлар керак, гўнг керак. Тупроқ унумдорлигини маҳаллий ўғитлар етиштиришни кўпайтириш ҳисобига гўнг, гўнг — торф компостларини солиш ҳисобига, органик ва минераль ўғитларни тўғри қўшиб солиш ҳисобига ошириш мумкин. Бунинг устига гўнг ва бошқа маҳаллий ўғитлар солинган далада етиштирилган картошка сифат жиҳатидан энг яхши картошка бўлишини практиканинг ўзи кўрсатиб берди.

Гўнг тўплаш, сақлаш ва ундан тўғри фойдаланишга алоҳида эътибор бериш лозим. Чорвачилик муваффақиятлироқ ривожланаётган ва чорва молларнинг туёғи кўпаяётган шароитда картошка учун ажратиладиган ҳамма майдонларни гўнг билан ўғитлаш имконияти бор. Ҳар бир хўжаликда ўз ўғит фабрикаси бўлиши керак. Бу эса, картошка экиладиган ернинг ҳар гектарига камида 30 тонна гўнг солиш имконини бериб, мўл ҳосил олишнинг ишончли гарантияси бўлади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ҳар гектар ерга экиладиган картошка нормасига қатъий риоя қилишга алоҳида эътибор бериш зарур деб ҳисоблайдилар. Илғор хўжаликлар гектарига 2,5—3 тоннадан уруғлик экмоқдалар ва яхши парвариш қилиб, гектаридан 200—250 центнердан ҳосил олмоқдалар. Лекин афсуски бизда гектарига 1—1,5 тонна картошка уруғи экаётган хўжаликлар ҳам бор. Экишнинг тўла нормада бўлмаслигига йўл қўяётган кишилар колхоз ва совхозларни кам ҳосилга маҳкум этадилар. Била-кўра туриб, уруғ экиш нормасини камайтираётган ва бу билан ҳосилга зарар етказаётган раҳбарларни ва мутахассисларни қатъий қоралаш лозим.

Бу йил бир қанча районларда картошка уруғлигининг ресурслари чекланган. Бу эса, муайян қийинчиликларни келтириб чиқаради. Экиш планини бажариш учун ҳамма резервларни сафарбар этиш талаб қилинади. Уруғлик фондларининг тўлдирилиши учун чоралар кўриш, етишмайдиган картошкани аҳолидан сотиб олишни ташкил этиш, картошкаларни қирқиб экишни кенгроқ жорий этиш керак. Уруғлик учун энг яхши картошкани танлаб олиш, уни тўла норма билан экишга эришиш, экинларнинг ўз вақтида ва пухта ишланишини ташкил этиш — ҳозирги пайтдаги энг муҳим ишлар ана шулардир.

Картошка етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун кураш олиб борар эканмиз, бу экинни етиштириш билан машғул бўлган кишиларни моддий жиҳатдан рағбатлантиришни унутиш сира ҳам мумкин эмас. Меҳнатга ҳақ тўлаш шундай йўлга қўйилиши керакки, натижада ҳар бир киши ҳосилдорликнинг ўсишидан, ялпи ҳосилнинг кўпайишидан ва картошка сифатининг яхшиланишидан, тайёрлаш планининг тўла ва ошириб бажарилишидан манфаатдор бўлсин. Картошка экишни ўз вақтида ва сифатли ўтказганлик, экинларни яхши парвариш қилганлик, ҳосилни нобудгарчиликсиз йиғиб олганлик ва маҳсулотни тўғри сақлаганлик учун кишиларни моддий жиҳатдан рағбатлантириш муҳимдир.

Ҳар бир колхоз ва совхозда картошка уруғчилигини чинакамига ташкил этиш, уруғчилик участкаларини энг яхши, ўғитланган ерларга жойлаштириш керак. Иш манфаатлари картошка уруғчилигининг илмий асосида қурилган бўлишини талаб қилади. Олимлар қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига катта амалий ёрдам кўрсатишлари лозим. Қайси районларда картошканинг қайси сортларини етиштириш мақсадга мувофиқроқ эканлиги ҳақида юқори сифатли уруғлик картошка олиш учун қандай агротехникадан фойдаланиш кераклиги тўғрисида ва қисқа муддат ичида ҳамма жойда ёппасига сортли уруғликлар экишга ўтиш йўллари ҳақида колхозчиларга ва совхоз ишчиларига маслаҳат бериш — олимларнинг бурчидир.

Картошканинг эртаги сортларини етиштириш ва тайёрлашни ҳар тарафлама кўпайтиришга алоҳида эътибор бериш керак, чунки бу нарса аҳолини ёз фаслида картошка билан яхшироқ таъминлаш имконини беради. Бизда кўпинча шундай аҳвол рўй беради: колхоз ёки совхоз кечки сорт картошка экиб, уни эртаги картошка сифатида йиғиб олади ва натижада ҳосил паст бўлади. Бундай хатоларга йўл қўймаслик керак. Эртаги картошка етиштириш давлатга, колхозлар ва совхозларга фойдалидир. Колхозлар давлатга қанча кўп эртаги картошка сотсалар колхозчиларнинг даромади шунча кўп бўлади. Эртаги картошка майдонларининг кенгайтирилиши йиғим-терим қизғин тус олган пайтда кескинликни юмшатади, ҳосилни кузги ёғингарчилик бошланмасидан илгари йиғиб олиш, ерни кузги экинлар экиш учун ўз вақтида тайёрлаб қўйиш техникадан тўлароқ фойдаланиш имконини беради.

Картошка экиш пайти бошланган ҳозирги вақтда ҳар бир колхоз ва совхозда бу масъулиятли ишни ўтказиш учун ҳамма нарсанинг тахт қилиб қўйилганлигини яна ва яна бир марта пухта текшириб чиқиш керак. Конкрет планлар ва топшириқлардан картошка етиштирувчи звенолар ва бригадаларнинг хабардор бўлиши ҳақида, ҳар бир киши қайси ишни қайси муддатда қилиши кераклигини, қандай ҳосил олиши ва давлатга қанча маҳсулот топшириши кераклигини аниқ тасаввур этиши ҳақида ғамхўрлик қилиш зарур.

Биз сифатли картошка етиштиришни, картошка солинган озиқ-овқат хилларини кўпайтиришимиз, озиқ-овқат учун картошкадан фойдаланиш ассортиментини кенгайтиришимиз, картошкадан хилма-хил маҳсулот тайёрлашни кенгроқ ёйишимиз керак. КПСС Марказий Комитети ва ҳукумат саноат ходимларига картошкадан хилма-хил озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаришни ташкил этиш ҳақида топшириқ бердилар. Бунинг учун бу йил зарур миқдорда юқори сифатли картошка тайёрлаб қўйиш ва уни қайта ишловчи саноат корхоналарига ўз вақтида топшириш лозим. Шунда аҳоли картошкадан тайёрланган қимматли маҳсулотларни анча кўпроқ миқдорда истеъмол қилиш имкониятига эга бўлади. Шаҳарлар ва саноат марказлари аҳолисини картошка билан таъминлаш вазифалари кўпроқ матонат ва қатъият билан ҳал этилиши керак,— иш манфаатлари шуни талаб қилмоқда.

Қадрли ўртоқлар! КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ишонч билдириб айтадиларки, колхозчилар ва совхоз ишчилари, мутахассислар ишлаб чиқариш бошқармалари ва партия комитетларининг ходимлари комсомол ташкилотлари совет ва тайёрлаш органлари мавжуд имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш учун ҳамма зарур чораларни кўрадилар, шу йилнинг ўзидаёқ картошка етиштириш ва тайёрлашни анча кўпайтиришга эришадилар ҳамда шаҳарлар ва саноат марказлари меҳнаткашларини ана шу қимматли маҳсулот билан таъминлайдилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

1818 КАРЛ МАРКС 1963

ИЛМИЙ КОММУНИЗМНИНГ ГЕНИАЛ АСОСЧИСИ

Жаҳоннинг энг улкан ва қудратли мамлакати — Совет Иттифоқи коммунизм сари дев қадамлар билан олға бораётган, жаҳоннинг учдан бир қисм аҳолиси яшаётган социалистик мамлакатлар тараққиёт сари қудратли қадам билан илгари бораётган, жаҳондаги миллион-миллион кишилар мустамлака ва империализм асоратини улоқтириб ташлаб, миллий мустақиллик ва миллий тараққиётга эришаётган, жаҳондаги барча ишчилар синфи халқ оммасининг тинчлик, демократия ва социализм сари буюк интилишига бош бўлаётган ҳозирги тарихий кунларда илмий коммунизмнинг асосчиси, бутун дунё меҳнаткашларининг улуғ доҳиси ва устози Карл Маркс туғилган куннинг байрам қилиниши шоён диққатга сазовор ва қувончли ҳодисадир.

Йиллар, даврлар, замонлар ўтган сари Маркс генийсининг, Маркс таълимотининг, марксизмнинг кучи, таъсири тобора ортиб, кенгайиб бормоқда, марксизм-ленинизм таълимоти ҳозирги замоннинг барча революцион кучлари йўлини ёритмоқда. Ишчилар синфи туб манфаатларининг илмий ифодаси бўлган марксизм-ленинизм эндиликда ер юзидаги аҳолининг катта кўпчилигининг туб манфаатларини ифодаламоқда. Марксизм-ленинизм географик чегараларни ҳам, давлат чегараларини ҳам, миллий чегараларни ҳам, ирқий чегараларни ҳам билмайди. Марксизм-ленинизм тарихда биринчи бўлиб меҳнаткашларнинг асрий орзуларини амалга ошириш қуроли бўлиб қолди.

«Маркс таълимоти тўғри бўлганлиги учун ғоят кучли таълимотдир. У тугал ва мунтазам таълимот бўлиб, кишиларга ҳеч қандай хурофот билан, ҳеч қандай реакция билан, буржуа зулмини ҳимоя қилиш билан чиқишолмайдиган мукаммал бир назария беради», — деб ёзган эди Ленин (Асарлар, 19 том, 3—4 бетлар). Шунинг учун буржуазия бир асрдан анча кўп вақтдан буён марксизмни йўқ қилиш, марксистик партияларни қувғин қилиш, халқ оммаси онгидан марксизм-ленинизм идеяларини чиқариб ташлаш учун бутун воситаларни ишга солмоқда. Марксизм-ленинизм таълимоти эса яшамоқда ва ривожланмоқда, бу таълимот ўз жанговар байроғи остига янгидан-янги миллион-миллион кишиларни тўпламоқда, кўпгина мамлакатлар ва халқларнинг ҳаётини белгиламоқда. Марксизм-ленинизм ер юзидаги миллион-миллион меҳнаткашлар оммасининг кураш ва ғалаба байроғидир.

«Марксизм — Маркс қарашлари ва таълимоти системасидир, — дейди В. И. Ленин. — Маркс XIX асрда бўлган ва кишилик дунёсининг энг илғор уч мамлакатидаги уч асосий идея оқимини: классик немис философиясини, классик инглиз сиёсий иқтисодини ва умуман француз революцион таълимотлари билан боғлиқ бўлган француз социализмини давом эттирди ва уларни доҳиёна равишда такомилга етказди» (Асарлар, 21 том, 38—39-бетлар).

Карл Маркснинг прогрессив инсоният олдидаги зўр хизмати, даставвал шундаки, у ишчилар синфининг капитализмнинг гўркови бўлишдан, бутун инсониятни зулм, эксплуатациядан озод қилувчи бирдан-бир куч эканлигидан иборат жаҳоншумул-тарихий ролини аниқлаб берди.

Маркснинг буюк хизмати яна шундаки, у Энгельс ибораси билан айтганда, бутун дунё тарихини тушуниш масаласида буюк ўзгариш қилди. Маркс философик материализмни чуқурлаштириб ва ривожлантириб охирига етказди, философик материализмнинг табиатни билиш усулини инсоният жамиятини билишга ҳам татбиқ этди. «Маркс **тарихий материализми** илмий тафаккурнинг энг буюк ютуғи бўлди», дейди В. И. Ленин. Бу шундай улуғ бир кашфиёт, фан соҳасида шундай зўр жасорат эдики натижада тарих ва сиёсат соҳасида илгари ҳукм сурган чалкашлик ва бошбошдоқликка хотима берилиб, ғоят мукаммал ва мунтазам илмий назария яратилди.

Маркснинг яна бир муҳим кашфиёти капитал билан меҳнат ўртасидаги муносабатни тамоман аниқлаб беришдан, капитализм шароитида ишчилар синфининг қандай эксплуатация қилинишини очиб беришдан иборат бўлди. Маркс капиталист ишчини эксплуатация қилиб қай тариқа қўшимча қиймат вужудга келтиришини, яъни капиталистлар синфининг фойда манбаи, бойлик манбаини вужудга келтиришини очиб берди.

Маркс ва Энгельс ишчилар синфини революцион таълимот билан қуроллантириб, капитализм жамиятини революцион йўл билан ўзгартишга, капитал ҳокимиятини штурм қилиб ағдариб ташлашга, пролетариат диктатураси барпо қилишга чақирдилар.

Улуғ доҳимиз ва устозимиз Карл Маркс туғилган кундан буён 145 йил ўтди. Жаҳон харитасига, халқлар ҳаёти ва тақдирига назар ташлаган киши марксизм-ленинизмнинг жаҳоншумул-тарихий ғалабасини, зафарли юришини кўриб қувонч ва фахр ҳиссларига тўлиб тошади. Агар Маркс ҳаёт бўлганда эди, Ленин ва Лениннинг партияси, жаҳондаги барча коммунистик партиялар, илғор ишчилар синфи раҳбарлигида қилинган ишларни кўриб ўз таълимотининг, ишчилар синфи таълимотининг буюк ҳаётий кучига қойил бўлган бўлур эди. Маркс ва Лениннинг ворислари замонимизда шундай улуғ ишларни қилдиларки, мазмуни, кўлами, улуғворлиги жиҳатидан, жаҳон тақдирига буюк таъсири жиҳатидан инсоният тарихида бунинг тенги бўлган эмас.

КАРЛ МАРКС

Маркс ва Энгельс таълимотининг улуғ давомчиси ва ривожлантирувчиси В. И. Ленин доим уқтирар эдики, марксизм догма эмас, қотиб қолган таълимот эмас, балки революцион ҳаракат учун қўлланмадир, марксизм доимо ривожланиб борувчи буюк революцион таълимотдир.

В. И. Лениннинг буюк мероси ва революцион фаолияти марксизм философиясини, марксча сиёсий иқтисодни, илмий социализм назариясини янада ривожлантириш, бойитиш, янги босқичга кўтаришдан иборатдир. Ленин марксизмнинг социал революция ҳақидаги таълимотини янада ривожлантириб, социалистик революция ва пролетариат диктатураси ҳақида, айрим олинган бир мамлакатда социалистик революциянинг ғалабаси ҳақида мунтазам назария яратди. Лениннинг миллий озодлик революцияси ва капиталистик босқични четлаб социализмга ўтиш назарияси миллий-озодлик ҳаракати жаҳон миқёсида мисли кўрилмаган даражада юксак босқичга кўтарилган ҳозирги тарихий шароитда жуда катта аҳамиятга эга бўлди.

Инсоният тарихи Маркс кўрсатган йўлдан, Ленин кўрсатган ва бошлаган йўлдан қараб олға бормоқда. Коммунистлар инсоният тарихига дунёни ўзгартирувчи ва янгиловчи энг буюк яратувчи куч бўлиб кирдилар. Маркс ва Энгельс замонидан буён жаҳонни янги, коммунистик асосда ўзгартиш соҳасида олға қараб гигант қадам ташланди. **«Бир вақтлар фақат орзугина бўлган коммунизм ҳозирги замоннинг энг буюк кучига, ер юзининг жуда кенг ерларида вужудга келтирилаётган жамиятга айланганига** қадар улкан йўл, халқнинг бахт-саодати учун курашчиларнинг қони тўкилган йўл, шонли ғалабалар йўли босиб ўтилди». **«Муқаррарлиги Маркс ва Энгельс томонидан илмий равишда олдиндан айтиб берилган социализм, қуриш планини Ленин чизиб берган социализм Совет Иттифоқида реал воқеликка айланди»,** — дейилади КПСС Программасида.

Дарҳақиқат, қаҳрамон совет халқи, социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари Коммунистик партиялар етакчилигида ўз қаҳрамонона, фидокорона меҳнатлари билан улуғ доҳиларимиз Маркс, Энгельс, Ленинга абадий ҳайкал қурдилар. Бу ҳайкал — марксизм-ленинизмнинг амалга оширилганлигидир, бу ҳайкал — социализм ғалабасидир, бу ҳайкал — коммунизм қурилишидир. «Бу ҳайкал асрлар оша яшайди, дейди ўртоқ Н. С. Хрушчев. Бу — Миср ихромлари эмас, бу барҳаёт ва ривожланаётган жамиятдир. Буни меҳнатсевар кишилар жамиятнинг яшаши, яшнаши учун, халқлар бахт-саодати учун барпо қилдилар. Бу қилинган ишлар беқиёс улуғ ишлардир!»

Дунёни ўзгартирувчи ва янгиловчи марксизм-ленинизм абадий барҳаёт ва ривожланиб борувчи таълимотдир. Ленин тузган ва вояга етказган Коммунистик партиямизнинг, жаҳондаги барча коммунистик ва ишчи партияларнинг назарий ва амалий фаолияти марксизм-ленинизмни бойитмоқда, янада ривожлантирмоқда. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XX, XXI, XXII съездларида, содиқ ленинчи ва ижодий марксизм-ленинизмнинг йирик назариётчиси Н. С. Хрушчев докладлари, нутқлари ва асарларида илгари сурилган ва ишлаб чиқилган йирик назарий проблемалар марксизм-ленинизмни ривожлантиришда янги, юксак босқичдир.

Марксизм-ленинизм бутун дунёдаги меҳнаткашларнинг буюк интернационалистик таълимотидир. **«Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!»** деган улуғ интернационалистик шиор майдонга ташлангандан буён бир асрдан анча кўп вақт ўтди, аммо бу чақириқ, шиор ўзининг ғоят зўр революцион моҳиятини ҳозирги кунда ҳам сақлаб келмоқда, бу шиор жаҳон коммунистик ҳаракатини янада зўр қудратли бирликка чақирувчи нидо бўлиб янграмоқда. Халқаро коммунистик ҳаракатнинг, жаҳон коммунистларининг мустаҳкам бирлиги, жипслиги қардош коммунистик ва ишчи партияларининг Москва кенгашлари қабул қилган 1957 йилги Декларацияси ва 1960 йилги Баёноти ҳозирги замон шароитида бутун дунё коммунистларининг жанговар программаси бўлиб қолганлигида, бу ҳужжатларда илгари сурилган идеяларга қаттиқ амал қилинаётганида ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда.

Коммунизмнинг душманлари «Коммунистлар тушкунликка учрадилар» деб ўзларини юпатишга уринмоқдалар, улар коммунистларга қарши фитна ва туҳматларни авж олдириб юбордилар. Империалист жаллодлар фидокор ва мард ўртоқларимиз Хулиан Гримау ва Хусайн Ар-Радани қатл қилдилар. Коммунизм жаҳон бўйлаб зафарли юриш қилаётган, қудратли жаҳон социалистик системаси инсониятга озодлик ва бахт йўлини кўрсатаётган бир замонда фашист жаллодларнинг коммунистик партия раҳбарларининг муборак қонини тўкишдан қайтмаганлиги империалистларнинг йиртқич табиати ўзгармаганлигидан, реакция ўз қора ниятидан қайтмаганлигидан далолат бериб турибди. Империалистлар ҳар қанча ваҳшийликлар қилсалар ҳам, капиталистик мамлакатлардаги коммунистик ҳаракат тўхтовсиз ўсиб, мустаҳкамланиб ва ривожланиб бормоқда. Халқаро коммунистик ҳаракат замонамизнинг энг нуфузли сиёсий кучи, ижтимоий тараққиётнинг муҳим фактори бўлиб қолди дейди Н. С. Хрушчев. Иккинчи жаҳон урушига қадар 43 мамлакатда коммунистик партиялар бор эди ва уларнинг сафида ҳаммаси бўлиб 4.200 минг коммунист бирлашган эди. Эндиликда компартияларнинг сони 90 тага яқинлашиб қолди коммунистларнинг умумий сони эса 42 миллион кишидан ошиб кетди. Эндиликда миллионлаб эмас, балки кўп миллионлаб меҳнаткашлар шу партиялар кўрсатган йўлдан бормоқда.

Марксизмнинг жаҳоншумул-тарихий зафари ана шундай. Маркснинг улуғ ва азиз номи эндиликда миллионлаб эмас, балки кўп миллионлаб меҳнаткашларнинг қалбидан жой олди. Эндиликда Маркс ва Энгельс майдонга отган «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» шиори ўз маъноси ва аҳамиятини тўла сақлаб қолган ҳолда кенгайиб: «Бутун дунё пролетарлари ва эзилган халқлари, бирлашингиз!» деган шиор билан бирлашиб кетди, марксизм-ленинизм жаҳондаги барча меҳнат аҳлининг ва прогрессив кучларнинг кураш ва ғалаба байроғи бўлиб қолди.

Бизнинг мамлакатимиз, халқимиз, партиямиз жаҳонда энг интернационал мамлакат, интернационал халқ, интернационал партиядир. Бизнинг мамлакатимиз жаҳонда Маркс таълимотини биринчи бўлиб амалга оширган, социализмни биринчи бўлиб барпо қилган, биринчи бўлиб коммунизм қураётган мамлакатдир. Бизнинг мамлакатимиз, халқимиз жаҳонга улуғ Ленинни берган, ленинизм ватани бўлган, жаҳон меҳнаткашларига тинчлик, халқлар дўстлиги ва ҳамкорлиги натижасида социализм ва коммунизм қуриш йўлини кўрсатиб берган мамлакат ва халқдир. Партиямиз Программасида айтилганидек: **«Партия СССРдаги коммунистик қурилишни совет халқининг буюк интернационал вазифаси** деб, бутун жаҳон социалистик системасининг манфаатларига, халқаро пролетариат манфаатларига, бутун инсоният манфаатларига жавоб берувчи вазифа деб **билади».**

Шунинг учун Маркс, Энгельс ва Ленин идеялари ва орзулари амалга оширилаётган бизнинг мамлакатимиз, халқимиз, партиямизга жаҳон меҳнаткашларининг ҳурмат-иззати, меҳри-муҳаббати чексиздир. Осиёдан тортиб Африкагача, Европадан тортиб Латин Америкасигача барча мамлакатлар ва халқларнинг энг илғор, меҳнаткаш, прогрессив кишилари Совет Иттифоқини меҳнаткашларнинг биринчи Ватани деб, марксизм-ленинизмни инсониятни зулм ва қулликдан халос қилувчи, бахтли ҳаёт сари йўлловчи таълимот деб билмоқдалар.

Улуғ доҳимиз ва йўлбошчимиз Карл Маркс туғилган куннинг 145 йиллиги тантаналарида бизнинг мамлакатимизда Озод оролнинг Куба социалистик революциясининг йўлбошчиси азиз дўстимиз Фидель Кастро меҳмон бўлиб турибди. Бу ғоят зўр символик бир воқеадир. Бу Маркс идеяларининг ҳаётий кучи Америка қитъасида ҳам ўзининг зўр қудратини кўрсатиб, империализмни даҳшатга солаётганлигидан далолатдир.

Коммунизм қураётган совет халқигина эмас, бутун прогрессив инсоният илмий коммунизмга асос солган Карл Маркснинг инсоният олдидаги буюк хизматларини асло унутмайди. Унинг азиз номи ва порлоқ образи миннатдор авлодлар қалбида, ҳар бир коммунист, ҳар бир пок виждонли инсон қалбида мангу яшайди. Маркс, Энгельс, Лениннинг буюк ва азиз номлари марксизм-ленинизм таълимоти асосида, Коммунистик партия етакчилигида порлоқ коммунизм жамияти барпо қилаётган янги инсоннинг қалбида, курашида, улуғ ишларида абадий яшайди ва ғалабаларга руҳлантиради.

Р. САХИБОЕВ.

ГАЛИНА СЕРЕБРЯКОВА

Брюссель сафари

Ёзувчи Галина Серебрякова Карл Маркснинг ҳаёти ва фаолиятини кўп йиллар давомида ўрганиб, «Прометей» трилогиясини яратди. Ўзбекистон Давлат бадиий адабиёт нашриёти шу асарни ўзбек тилида нашрга тайёрламоқда.

Қуйида биз трилогиядан парча босмоқдамиз.

Шу кунларда Гизо Пруссия ҳукуматига берган ваъдасини бажо келтирди. 1845 йилнинг 16 январида Карл Маркс Франция тупроғидан чиқиб кетиш тўғрисида фармойиш олди. Генрих Бернштейн «Форверто»ни нашр этмайдиган бўлиб тилхат бериб, сургундан омон қолди, Арнольд Руге Саксония элчисини ўртага қўйиб, ўзининг Пруссияга содиқлигини исботлаганидан кейин Парижда қолди. Генрих Гейнега талантининг мухлиси Гизонинг ҳомийлик кўрсатгани иш берди. Маркс ўз принципларидан сира чекинмасдан Брюсселга кўчишга қарор қилди.

Маркснинг жўнаши арафасида кечки пайт энг яқин дўстлари уникида тўпланишди. Ҳаммадан аввал Эмма Гервег келди. Женни эрининг кетидан Брюсселга жўнаб кетгунига қадар эртаси куни боласини олиб бир неча кун уникида туриши керак эди.

Квартира ҳозирданоқ ҳувиллаб, бефайз бўлиб қолганди. Гулдонлар йўқ, салфеткалар, Трирдан олиб келинган яхши дераза пардалар йиғиштириб қўйилган эди. Кичкина Женниҳеннинг кровати устидаги пушти боғичли тўр чойшаб ҳам кўринмасди. Кечки овқатнинг бир амалини қилишганди. Эмма теварак-атрофга разм солиб, қўлларини бир-бирига уриб, турли, қимматбаҳо батис рўмолчасини кўзига тутди-да, Женнини бағрига босди.

Георгдан бирам ховотирда эдим, азизим. Ҳайриятки, бу ишларга аралашмаган экан у. Аммо, назаримда, унинг ҳам бадарға бўлиш истаги бор. Бу қаршилик кўрсатиш, курашиш аломати-да, ахир. Бироқ Георг бусиз ҳам куйган шоир. Бундан икки йилгина бурун бизни Швейцариядан қувғин қилишди. Нимасини айтай, шоир одам ҳамиша қайнаб-тошгиси келади. Гервег қанчалар лирик бўлса, шунчалар нотиқ ҳам. Бунинг устига у Париждаги ҳаётни Карлсиз тасаввур қилолмайди.

Эмма жажжигина Женнини қўлига олиб, ҳамон сўзларди. У қизчани бағрига босиб, майин сочли бошидан ўпа-ўпа эркалаб гапирарди, яна у ташвиш билан Женнига ўгирилди.

— Бу замонда ҳамма яхши одамлар ватангадо бўлиб юртма-юрт дарбадар ўтишяпти, — деди Эмма.

Георг ва ундан кейин Гейне кириб келиши билан унинг гапи бўлиниб қолди.

Генрих Гейне кейинги вақтларда жуда ўзгариб кетган эди. У тиззалари букилмагани учун оёқларини аранг судраб босарди. Касал секин-аста уни путурдан кетказаётганди. Гейненинг ранги заҳил ва сўлғиннамо эди. Қовоқлари пирпираб, ичига ботиб кетган қоп-қора кўзларини тўсиб қўярди. Оппоқ соқоли ориқлаб кетган аламзода юзини узунчоқ қилиб кўрсатарди. У дармонсиз осилиб турган чап қўлини аранг қимирлатарди. Бир неча йилгина аввал Гейне ҳам Гервег сингари басавлат, серҳаракат ва бардам киши бўлганлигига ишонч қийин эди.

Гейне сўнгги мода билан олифта кийинганди. У дармонсизлигини ва жисмоний азоб тортаётганини ҳар қанақа қилиб бўлса ҳам яширишга ҳаракат қиларди. Маркснинг жўнаётганлиги уни қаттиқ қайғуга солган, ҳар вақт ҳазил ҳузулни яхши кўрадиган шоир бу сафар индамас ва дилгир эди.

Тез орада Карл ҳам қайтиб келди. У Брюсселга поезд билети олиб келганди. Улар бўлажак сафар хусусида алла вақтгача гаплашиб ўтиришди.

— Брюсселгача ўн тўрт соатлик йўл, — деди Карл. У буюмлар жойлашган саватни чизимча билан танғиб боғлади.

Гервег бўшаб ҳувиллаб қолган хонага, сафар жабдуқларига маюс кўз югуртириб:

— Бу жуда яхшиси, бўлмаса йигирма соат ҳам йўл босасиз, — деб гап қотди.

У сигара чекиб, креслога ўтирганида, одатдагидан кўра ҳам рангсиз ва руҳсиз кўринди.

— Европада темир йўл транспорти суст ривожланяпти, ахир бу одамзоднинг мушкулини осон қиладиган нарса. Бутун Франциядаги темир йўл уч минг километрдан ошиши даргумон — деди у.

Генрих Гейне бир шиша яхши винони очиб, шу ердагиларнинг саломатлиги ва бахтиёр келажак учун ичишни таклиф қилди.

Ҳамма ичиб бўлгач, Гейне аслида қисилган кўзларини яна ҳам қисиб ва бежирим лаблари учида кулиб, яна қадаҳларни тўлдирди-да:

— Золимлар, филистёрлар, муртадларга қирғин келсин! — деди.

— Орзу-ниятлар ҳақиқатга айланиши учун қадаҳ кўтаришни таклиф қиламан! — деди Гервег. У креслодан ирғиб турди-да, зўр шавқ билан чўқиштира бошлади.

Вино ичиб бўлинганидан кейин, Генрих Гейне бошқа бир хонага ўтиб, кичкина Женнининг кровати тепасига энгашди. Бирон нарса юқтириб кетмасинлар деб, одатда бегоналарни беланчакка яқинлаштирмайдиган Ленхен илтифот билан унга жилмайди. Бу Гейнега қилинган илтифот эди. Женни чақалоқлигида қаттиқ чанғак бўлиб, ўлар ҳолатга етганида тасодифан Маркснинг олдига келиб қолган шоир ўзи ванна тайёрлаб, унинг ҳаётини сақлаб қолган эди. Ўтлари ёрилиб ўзларини йўқотиб қўйган ота-она Генрих Гейне уларнинг қизчасини нақадар тезлик ва чаққонлик билан чўмилтириб, артиб-кийинтириб қўйганлигидан ҳайратда қолишган эди. Ванна қабул қилиш билан чанғак ёзилган ва кичкина Женни тузалиб қолган эди.

Хайрлашув кечасидаги овқатдан кейин Георгнинг боши оғриб қолди ва Эмма вақтлироқ уйга кет деб уни қистай бошлади.

— У бирам заиф, бирам куйинчакки ўзи. Карлнинг сургун қилиниши унинг руҳини тушириб юборади энди, — деди у, қалпоғининг боғичини тугаётиб. — Эртагача хайр, азизим Женни.

Гервег Карлни қаттиқ қучоқлади.

— Кўришувнинг бошқа иложи бўлмаса, олдингга бораман, — деди у.

...Учинчи февраль тонг отарда Маркс Брюсселга жўнаб кетди. Женни мебелини ва узатилганда олиб келган сепларининг бир қисмини сотиш учун Гервегларникида қолди. Кўчиб бориш ва бегона шаҳарда ўрнашиб олиш учун пул керак эди. Женни Париждан эрининг олдига тезроқ жўнаб кетиш ниятида ҳамма нарсасини арзон-гаровга сотавергани учун, улар арзимаган пул бўлди. Бунинг устига ўзи бетоб бўлиб қолди. Касали тамомила аримасдан Эмманинг қолатурғин деб ялиниб-ёлборишларига қарамасдан Женни ўзига ёт ва ёқимсиз бўлиб қолган шаҳардан чиқиб кетди. Гервеглар кирақаш каретада уни боласи билан вокзалга кузатиб қўйишди.

(Давоми 4-бетда).

Шаҳримизни боғу-бўстонга айлантирамиз!

Ташаббус қўллаб қувватланди

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети, Узбекистон ССР Министрлар Совети ва касаба союзлари республика Совети Наманган коммунал хўжалиги, саноат корхоналари транспорт ишчи ва хизматчилари, партия, совет жамоат ташкилотларининг шаҳар ободончилигини янада яхшилаш ҳақидаги социалистик мажбуриятларини маъқуллади.

Область, шаҳар партия комитетларига, саноат ишлаб чиқариш партия комитетларига, колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетларига, область, шаҳар ва район ижроия комитетларига, касаба союзлари область советларига наманганликларнинг социалистик мажбуриятларини муҳокама қилиш ва шаҳар ҳамда аҳоли яшайдиган пунктларни ободонлаштириш бўйича конкрет тадбирлар ишлаб чиқишни топширди. Шаҳарларни янада ободонлаштириш учун социалистик мусобақани авж олдириш мақсадида Узбекистон Компартияси Марказий Комитети, Узбекистон ССР Министрлар Совети ва Узбекистон касаба союзлари Советининг республика шаҳарлари ва Тошкент шаҳар районлари учун биттадан кўчма Қизил Байроғи таъсис этилди.

Шунингдек Узбекистон ССР Коммунал хўжалиги министрлиги, маҳаллий саноат ва коммунал хўжалиги республика касаба союзи комитетининг квартал якунлари бўйича иш кўрсаткичига қараб бериладиган кўчма Қизил Байроғи ҳам таъсис этилади.

Байроқ топширилиши билан бирга илғорларни рағбатлантириш учун пул мукофотлари ҳам берилади.

НАМАНГАНЛИКЛАРНИНГ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Бизнинг Наманган шаҳримиз Совет Иттифоқининг ҳамма шаҳарлари каби тез ривожланмоқда ва обод бўлиб бормоқда. Фақат ўтган йилнинг ўзидаёқ бу ерда 359 оила янги уйларга кўчиб кирди. Электрлаштириш, газлаштириш, сув таъминоти ва шаҳар канализациясининг биринчи навбати бўйича катта ишлар қилинди. Кўча ва тротуарлар озода тутилмоқда. Ўтган йили биз 85 минг квадрат метр кўчага, кўплаб тротуар ва ҳовлиларга асфальт ётқиздик. Бир километрдан кўпроқ ариқ четларига ғишт ётқиздик.

Бизда парк ва скверлар кўп, ҳар киши учун 45 квадрат метр кўкаламзор майдон тўғри келади. Пушкин номли маданият ва истироҳат боғи меҳнаткашларнинг ҳордиқ чиқарадиган жойига айланиб қолди. 1962 йилда бу боғ мамлакатда энг сўлим боғлардан бири бўлганлиги учун Бутуниттифоқ мукофоти ва кубогини олди. Шаҳарни ободонлаштириш ишида жамоатчилик актив қатнашмоқда. 2-пахта тозалаш заводи, шаҳар саноат-маиший комбинатининг 11-автобазаси, колхоз бозорлари дирекцияси ва Маданий-маориф, Комсомол, Ҳақиқат маҳалла комитетлари кўпгина ибратли иш қилдилар.

Ўтган йилнинг баҳорида Наманганни республиканинг энг чиройли ва юксак маданият шаҳрига айлантириш ҳаракатини бошлаган эдик. Бунга ҳамма корхоналар, ташкилотлар, мактаб ва ўқув юртлари, квартал ва уй комитетлари қатнашдилар. Ҳар бир киши икки тупдан, жумладан, бир туп мевали дарахт кўчати ўтқазиш ҳар бир ҳовлида камида 5—6 тупдан гул экишга қарор қилинди. Натижада кўчат ўтқазиш плани деярли икки баравар ошириб бажарилди. бир миллиондан ортиқ атиргул қаламчалари экилди. Аҳоли кўчатларни меҳр билан парвариш қилмоқда. Ҳамма гулзорлар хиёбонлар, скверлар, мактаблар, ўқув юртлари, корхона ва ташкилотларга бириктиб қўйилган.

Лекторлар, агитаторлар, медицина ходимлари ҳам кўчалар, майдон, ҳовлиларнинг маданияти намунали санитария ҳолати учун юришга актив қатнашмоқдалар. Квартал комитетлари ҳузурида жамоатчилик асосида 33 санитария-медицина пункти, ҳамма жамоат ҳовлиларида санитария постлари ташкил қилинди.

Республика шаҳарларини ободонлаштириш учун бошланган социалистик мусобақа якунлари бўйича 1962 йилнинг тўртинчи кварталида наманганликлар Ўзбекистон касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғини олдилар. Бу бизни янги муваффақиятлар сари илҳомлантирмоқда. Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети сессиясида ва партия-хўжалик активи мажлисида биз янги социалистик мажбурият қабул қилдик.

НАМАНГАНЛИКЛАР 1963 ЙИЛДА НИМАЛАР ҚИЛАДИЛАР?

142 минг квадрат метр кўча, ҳовли, тротуарларга асфальт ётқизилади ва шағал тўкилади. Дзержинский ва Куйбишев кўчалари шаҳарнинг энг чиройли магистралига айланади. Коммунистик кўчасида кундузидек ёритувчи лампалар порлаб туради. Шу билан бирга 7 кўча қайтадан қурилади. Ҳозирданоқ йигирмадан ортиқ ташкилот ва корхона коллективлари бу ишга киришди.

Маданият ва истироҳат боғини ободонлаштириш билан жамоатчилик асосларида 25 ташкилот ва корхона шуғулланяпти. Шаҳарда 260 минг туп дарахт, шу жумладан камида 110 минг туп мевали дарахт кўчати ўтқазилади. Хиёбон ва гулзорлар майдони бир ярим баравар ортиб, 30 гектарга етади. Корхоналар ташкилотлар ва мактаб территорияларида, сквер ва паркларда, кўчаларда 3 миллион тупдан кўпроқ гул камида 2 миллион туп атиргул ўстириш мўлжалланмоқда. Ҳар бир уйнинг ҳовлисида гулзор бўлишига эришамиз! Кўпгина жамоат ҳовлиларида болалар бўш вақтларини кўнгилли ўтказишлари учун махсус майдончалар ташкил этилади.

Иккинчи квартал охирига бориб, «Саночистка» ҳамма уйлар, корхона ва ташкилотларга заявкасиз доимий хизмат кўрсатади. Савдо, коммунал, маданий-маиший корхона ва муассасаларнинг раҳбарлари эшик олдилари, ҳовлилар, витриналар, вивеска ва рекламаларни тартибли ва озода тутиш мажбуриятини олдилар. Киоск, дўкон, лоток ва кўчма дўкончалар, шунингдек автобазадан шаҳар кўчаларига чиқаётган автомашиналар озода тутилади. Санитария маорифи курсларига 40 мингга яқин кишини жалб қиламиз.

Мавжуд уй-жойларни эҳтиёт қилиб сақлашга алоҳида аҳамият берилади. Қурилиш-ремонт ташкилотлари коллективлари 50 процент уйларни гарантия паспортлари билан, қолганларини эса сифатли ремонт қилиб бериш мажбуриятини олдилар. Ҳозирги пайтда ремонт талаб қиладиган 18 уйда яшаб турган аҳоли йил охиригача яхши жиҳозланган квартиралар билан таъминланади. Йўл ва тротуарларни ремонт қилиш сифати тубдан яхшиланади.

Наманган меҳнаткашлари ўз шаҳрини гуллар ва боғлар шаҳрига айлантириш учун астойдил бел боғладилар.

Мажбурият Наманган шаҳар Советининг биринчи сессияси ва партия-хўжалик активи мажлисида Наманган шаҳар меҳнаткашлари вакиллари иштирокида қабул қилинди.

ҒОЯВИЙ ҚУРОЛИМИЗ

> БИЗДА МАТБУОТИМИЗДАН ҲАМ КУЧЛИРОҚ, ТАЪСИРЛИРОҚ ҚУРОЛ ЙЎҚ. МАТБУОТ ПАРТИЯМИЗНИНГ КУЧЛИ ҒОЯВИЙ ҚУРОЛИДИР. АГАР БИЗ ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРНИНГ МАТЕРИАЛЛАРИНИ ЯХШИ ТАНЛАР ЭКАНМИЗ НЕЧА МИНГ КИЛОМЕТР МАСОФАДАГИ МЎЛЖАЛНИ ТЎҒРИ ОЛАБИЛАМИЗ, БЕПОЁН МАМЛАКАТИМИЗНИНГ ҲАММА ҚИСМИДАГИ КАМЧИЛИКЛАРНИ ОЧИБ ТАШЛАЙ ОЛАМИЗ.
>
> *Н. С. ХРУШЧЕВ*

„МАҲАЛЛА ОВОЗИ“

Маҳалла гузаридаги қизил чойхонанинг файзи бугун бошқача. Топ-тоза шолча солинган сўрида ўтирган кексалар аскияси авжида. Чойхоначи бўлса самовар жўмрагини бурай-бурай гурунгга луқма ташлаб туради.

— Мулла Абдураҳмон дейман, сизга атр гулдан беда яхшироқ кўриниб кетдими, кўчаларга беда септириб юборибсиз.

— Ҳа, ўтган-кетганингизда баҳраманд бўларсиз девдимда...

Даврада кучли кулгу кўтарилади.

Аския пайрови маҳалла ободончилиги устида бўлганининг жони бор. Куни кеча Янгиариқ маҳалла комитети органи «Маҳалла овози» деворий газетасининг навбатдаги сони осилган эди. Бу сонда маҳаллани кўкаламзорлаштириш ва озодаликни сақлаш масалаларига бағишланган мақолалар ёзилган ва маҳаллани ободонлаштириш бўлимининг бошлиғи Абдураҳмон Шарипов адресига бирмунча танқидлар бўлган эди. Шу сондаги «Кўчаларимиз гулзорга айлансин», «Яхши ният билан кўчат экайлик» каби мақолалар ҳам шу масалаларга бағишланган.

Газетада, шунингдек эскича тўйлар, урф-одатлар, хотин-қизларнинг тўй-ҳашамларда тоғора кўтариб юришлари каби ўтмиш сарқитларига қарши мақолалар бериб борилади. Маҳалла комитети болалар тарбиясига ҳам катта аҳамият бермоқда. Вақти-вақти билан тарбияга оид мақолалар бериб борилади. Деярли ҳар сонда маҳалла ҳаваскор шоирларининг шеърлари бор.

Газетанинг дастлабки сонларини чиқаришда икки-уч кишигина қатнашган бўлса, ҳозир унинг активлари кўпайиб кетди. Пенсионер Тиллабой ака Мусаев, радио комитети ходими Шахноз Рауфхўжаева, «Муштум» журналининг ходимлари Наримон Иброҳимов ва Озод Нуриддинов ўртоқлар газетанинг чиройли ва мазмунли чиқиши учун жон куйдиришмоқда.

«Маҳалла овози» газетасининг чиқа бошлаганига бир йилча бўлиб қолди. Ой сайин чиқарилаётган деворий газета маҳаллада сиёсий-тарбиявий, оммавий-агитация ишларини яхшилаш, маҳаллани кўкаламзорлаштириш, кўча ва хиёбонларни гулзорга айлантириш ишларида маҳалла комитетига анча қўл келиб қолди.

А. НАБИХЎЖАЕВ
«Маҳалла овози» газетаси редколлегиясининг аъзоси.

ШОНЛИ ЙЎЛ

Ўзбекистонда миллий совет матбуотининг тарихи «Иштирокиюн» («Коммунист») газетасидан бошланади. «Иштирокиюн» Туркистон миллий ишлар комиссарлигининг органи бўлиб, 1918 йил июнь ойидан нашр этилабошлади. Бу газетада Ҳ. Ниёзий, А. Авлоний, А. Қодирий (Жулқунбой), М. Шермуҳамедов, Хуршид ва бошқалар актив иштирок этдилар ва ўз даврининг таниқли журналистлари бўлиб етишдилар.

Ўзбек совет матбуотининг ривожланиши матбуот тармоқларининг кенгайиши ва меҳнаткаш халқ орасидан чиқиб, матбуотга ҳавасманд бўлган журналист кадрларнинг ўсишига боғлиқ эди. 1923 йилда РКП(б)нинг XII съезди бўлди. Бу съезд миллий гилларда газета ва журналлар нашр қилиш, фабрика ва завод матбуотини ривожлантириш тўғрисида кўрсатмалар берди. Туркистон Коммунистик партиясининг VII съезди (1923 йил март) қарорида ҳам ўлкада газета-журнал ва бошқа нашриёт ишларини яхшилаш вазифаси қўйилди.

1924 йил декабрида Ўрта Осиёда миллий чегараланиш ўтказилди ва Ўзбекистон ССР ташкил этилди. «Қизил Ўзбекистон» газетасининг биринчи сони шу йили 5 декабрда чиқарилди. Шундан кейин республика областларининг деярлик ҳаммасида газеталар ташкил қилинди. Республикада янги қадамлар билан бошланиб кетган адабиёт ва матбуот ҳаракати муносабати билан унга минглаб янги адабий кучлар келиб қўшилди.

Республикада газетачилик иш тажрибасининг ўсишида, маҳаллий журналист кадрлар маҳоратининг камол топишида отахон газета — «Правда»нинг баракали таъсири ҳар қадамда сезилиб турди. Ўзбек журналистлари ўзлари билан ёнма-ён ишлаб ва ижод қилиб, республикада матбуотнинг ривожланишига салмоқли ҳисса қўшган рус журналистларидан кўп нарсаларни ўргандилар. Ксенофонтов, А. Донской, О. Клиблеев, Письменний, Красина, С. Черник, Михаил Рогов, Эль Регистон, Александр Воробейчиков, Юрий Арбат, Захар Бургес, Николай Звездин, Александр Пинт, М. И. Зейдель шулар жумласидандир.

Ўзбек журналистикаси мактабидан жуда кўп шоир ва адиблар етишиб чиқди. Журналистика уларнинг ижодий камолотга эришувида ғоят муҳим роль ўйнади.

Академик шоиримиз Ғафур Ғулом «Қизил Ўзбекистон» газетасининг биринчи мухбири эди. У шу даргоҳда кўп йиллар давомида баракали хизмат қилди. Газета жанрларидан айниқса фельетон жанрини ривожлантиришга кўп ҳисса қўшди. Ғафур Ғуломнинг оташин публицистикаси — ўзбек совет публицистикасининг ажойиб намунасидир.

Ойбек, Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Абдулла Қаҳҳор, Ғайратий, Миртемир каби атоқли адибларимиз ҳам журналистика мактабидан ўтиб, бадиий ижод чўққисига кўтарилдилар.

Совет ҳокимияти йилларида ўзбек журналистларининг бутун бир авлоди тарбияланиб етишди. Аъзам Аюпов, Зиё Саидов, Мамат Ҳасанов, Рустам Абдураҳмонов. Аҳмаджон Ёқубов, Абдулла Ўразаев, Сулаймон Азимов, Иззат Султонов, Собира Ҳолдорова ўртоқлар ўзбек журналистикасининг дастлабки намояндаларидандир. Улар республика матбуотида узоқ йиллар давомида ишлаб, ҳам ижод қилдилар, ҳам ёш авлодни тарбияладилар.

Ўттизинчи йиллар бошида журналистикамизга янги кучлар келиб қўшилди. Назир Сафаров, Мақсуд Шайхзода, Шариф Ризо, Собир Абдулла, Тўлқин Рустамов, Мели Жўраев, Йўлдош Шамшаров, Ҳолбек Ёдгоров, Иброҳим Раҳим, Шариф Толипов, Зиё Аминов, Хабиб Нуъмон, Бобош Маҳмудов, Аҳмад Исмоилов ва бошқа кўплаб қаламкаш дўстларимиз индустрлаш, коллективлаш, маданий революция даврида, мамлакатимизда социализм узил-кесил ғалаба қилган йилларда журналистик маҳоратларини ошира бориб, партия ва ҳукуматимизга яқиндан ёрдам бердилар. Бу ўртоқларнинг кўплари ҳозир ҳам матбуот соҳасида баракали ижод қилмоқда.

Улуғ Ватан уруши йилларида ўзбек тилида 13 та фронт газетаси чиқарилди. Бу газеталарда Жалолхон Азизхонов, Рустам Абдураҳмонов, Тўлқин Рустамов, Адҳам Ҳамдамов, Мели Жўраев, Адҳам Раҳматов, Тўлаган Соатов, Файзулла Нуруллаев каби журналистлар хизмат қилдилар ва ранго-ранг жанрларда материаллар ёздилар.

Урушдан кейинги давр ўзбек журналистикаси тарихида кескин бурилиш даври бўлди. Биринчидан, журналист кадрларимиз йигирманчи, ўттизинчи йиллардаги журналист кадрлардан билим ва малака жиҳатидан бирмунча юксак ўрин эгаллади. Эллигинчи ва олтмишинчи йиллар давомида журналистика курсларида, Москва ва Тошкент Олий партия мактабларида, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг журналистика бўлимида жуда кўп талантли ёшлар ўқиди ва матбуот органларида ҳозир муваффақият билан ишламоқда.

Иккинчидан, кейинги йилларда журналистика тарихи, назарияси ва практикасига оид бир қатор адабиётлар, ўқув дарсликлари майдонга келди. Москва Олий партия мактабининг журналистика кафедраси, Москва Давлат университетининг журналистика бўлими партия ва совет матбуотининг тарихи, назарияси ва практикаси программаларини ишлаб чиқдилар.

Шундай қилиб, «Иштирокиюн» газетасидан то ҳозирги кунларимизгача бўлган тарихий даврни кўздан кечирсак, ўзбек вақтли матбуоти соҳасида катта силжиш рўй берганлигини кўрамиз.

Партия ва ҳукумат раҳбарларининг адабиёт ва санъат арбоблари билан яқинда ўтказган учрашуви ҳамда Ўрта Осиё республикалари идеология ходимларининг кенгаши республикамиз матбуот ходимларининг ҳаётида ҳам катта воқеа бўлди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва унинг ленинчи Марказий Комитети идеология фронти ходимларини адабиёт ва санъатда партиявийлик ва халқчиллик байроғини янада баландроқ кўтаришга чақирди. Матбуот ва радио, адабиёт, рассомлик, музика, кино, театр, — дейди ўртоқ Н. С. Хрушчев, — партиямизнинг ўткир ғоявий қуролидир. Шунинг учун партиямиз ўзининг бу қуроли ҳамма вақт тайёр бўлиши тўғрисида, душманларга аёвсиз зарба берадиган бўлиши тўғрисида қайғиради.

Ўзбек совет матбуоти ўз тараққиёти жараёнида улкан ва шонли йўлни босиб ўтди ва ҳозир зўр муваффақият билан ривожланиб бораётир. Матбуотимиз совет кишиларини коммунизмнинг муҳташам биносини қуриш учун курашга кенг сафарбар этмоқда.

Р. МУҲАММАДИЕВ
ТошДУ журналистика кафедрасининг старший ўқитувчиси, филология фанлари кандидати.

Сиз суратда ҳурматли отахонларимиз (чапдан): Р. Усмонов, Н. Хўжаев, М. Халилов ва А. Набихўжаев ўртоқларни кўриб турибсиз. Улар газетамизнинг актив жамоатчи мухбирлари, штатсиз бўлим ходимлари ҳисобланишади. Улар омма сўзини газетага, газета сўзини оммага етказишда редакция коллективига мунтазам ёрдам бериб келишмоқда.
А. Абалян ва В. Салов фотоси.

МАТБААЧИ

Билим юртининг китоблар нашр қилиш цехи.

Бу ердаги қудратли босма машиналар ерни ларзага келтиргудек пишқиради. Ҳунар ўрганаётган билим юрти ўқувчилари босмадан чиқаётган материалларга сезгирлик билан қараб туришибди. Нарироқда эса қорачадан келган, ўрта бўйли, меҳнатда чиниққанлиги юзида акс этиб турган Азиза опа ўз шогирдларининг босма машиналарини қандай бошқараётганликларидан кўз-қулоқ бўлиб турибди.

«ТТС-1» маркали тигель машинасида ишлаётган Файзулланинг ҳунобн ошиб, нима қилишини билмай турганлигини сезган Азиза опа унинг ёнига борди-да, сўради:

— Нима гап ўзи, жуда хаёл суриб қолдинг, Файзулла?

— Босмадан чиқаётган қоғозлар брак бўляпти, нима қилишимни билмай қолдим, — деди Файзулла.

— Ҳозир кўрамизда, — деди Азиза опа ва машинани кўздан кечирабошлади. Бироздан сўнг у машинанинг «касали»ни топиб бартараф қилдида, мойли қўлларини артаркан, Файзуллага қараб:

— Ҳамма айб, — қоғознинг машинага тўғри қўйилмаслигида, шуни ҳамма вақт эсда тутингки, китоб босиш машинасига қоғоз тўғри қўйилмаса, у босмадан брак бўлиб чиқаверади.

— Ҳа, тушундим, — деди Файзулла Азиза опанинг маслаҳатидан мамнун бўлиб. Азиза опа Файзулла ишлаётган машина ёнидан кетаркан, китоб босиш машинасида дастлабки ишлаган пайтлари, учраган қийинчиликлари унинг кўз олдидан бирма-бир ўтди...

... 1931 йил эди. Эндигина 16 баҳорни кўрган Азиза ФЗУ мактабига кирди. У мактабнинг китоб нашр қилиш цехига шогирд бўлиб ишга келди. У ҳам ишлаб, ҳам ўқиди.

У келган цехда қизлардан биттагина Азиза-ю, 24 йигит ўқирди. У китобларни нашр қилиш юзасидан ўтилаётган дарсларни зўр қизиқиш билан тинглар, китобларни нашр қилиш, турли хил бўёқлар бериш, уларни тахлаш ҳақидаги ўқитувчиларнинг айтган ҳар бир сўзини миясида сақлаб қолишга ҳаракат қиларди.

Аввал у мастер ёрдамчиси, кейин мастер бўлиб ишлади. Орадан бир қанча йиллар ўтди. Азиза опа китоб босишнинг ипидан-игнасигача билиб олди. Мана 32 йил бўлибдики, у севган касбида ҳормай-толмай ишлаяпти.

Ўз касбига муҳаббат қўйган Азиза опа Мухитдинова шу кунларда 9-сон Давлат профессионал-техника билим юртининг китоб нашр қилиш цехида мастер бўлиб ишламоқда.

С. ЁҚУБОВ,
А. АЛИМОВ.

Ҳаёт кўзгуси

Газета кундалик ҳаётимизнинг ёрқин кўзгусидир. Газетхон у орқали қаҳрамон халқимизнинг қўлга киритаётган оламшумул ғалабалари билан танишади, Ватанимиз ва бошқа мамлакатларда юз бераётган кундалик воқеалардан хабардор бўлади.

Ҳозирги кунда областимиз бўйича (Тошкент шаҳри кирмайди) 97591 киши марказий, 173303 киши республика ва 36396 киши область газеталарини ўқиб бораётганининг ўзи газета кундалик ҳаётимизга нақадар сингиб кетаётганини яққол кўрсатиб турибди. 16974 киши «Правда», 10661 киши «Известия», 29393 киши «Қизил Ўзбекистон», 23836 киши «Правда Востока», 20335 киши «Тошкент ҳақиқати» ва бошқа газеталарнинг шинавандаларидир.

«Ҳар бир оилада газета ва журнал бўлсин!» Етти йилликнинг бешинчи йилида «Союзпечать» ходимлари ва жойлардаги партия, комсомол, касаба союз раҳбарларининг ана шу шиор остида олиб борган ишлари вақтли матбуотимизнинг омма ўртасида янада кўпроқ тарқалишига катта ёрдам берди. Бунинг натижасида Янгийўл, Калинин, Ўрта Чирчиқ бошқармалари ва Чирчиқ, Олмалиқ, Оҳангарон шаҳарларида газетхонлар ва журналхонларнинг сони ўтган йилдагига нисбатан анча ошди. Шуниси қувончлики, кўпгина колхоз, совхоз ва бошқа ташкилотлар ташаббуси билан вақтли матбуотга обуна бўлувчилар сони йил сайин ошиб боряпти. Жумладан Оққўрғон районидаги Димитров номли колхоз аъзолари бу йил 20 минг сўмдан ортиқ газета ва журналларга обуна бўлганлар. Шу йилдан бошлаб колхозчилардан 370 киши «Қизил Ўзбекистон», 450 киши «Правда Востока», 170 киши «Тошкент ҳақиқати», 221 киши «Правда» ва бошқа газеталарни системали равишда ўқиб бормоқда. Колхознинг кўпгина хонадонлари 5—6 хил газета-журнал олади. Пак Си Сун, Ан Николай сингари колхозчилар эса 10—12 тадан турли хил газета ва журналларга обуна бўлишган.

Аҳолига газета ва журналларни ўз вақтида етказиб беришда «Союзпечать» бўлимларининг хизмати катта бўлмоқда. Шу кунларда 91 киоска мунтазам ишлаб турибди. Улар орқали кунига 112400 дона турли марказий, республика ва область газета-журналлари тарқатилмоқда. Кишиларимизнинг ўсиб бораётган маданий эҳтиёжлари ҳисобга олиниб ўтган йили яна 19 жойда «Союзпечать» киоскалари очилди. Калинин районидаги Қорасув, Улуғбек посёлкалари, Ўрта Чирчиқдаги Тошкент сув омбори, Гулистон, Чиноз марказларида 8 дан ортиқ жойда ана шундай янги киоскалар ишга туширилди. Бу йил яна 20 дан ортиқ киоска очиш мўлжалланмоқда. Бундан ташқари трамвай, троллейбус ва автобусларда ҳамда аҳоли гавжум жойлар ва дала шийпонларида штатсиз ходимлар ва кўчма установкалар орқали газета—журналлар сотиш ишлари ҳам бирмунча жонлантириб юборилди. Кундалик ҳаётимиз кўзгуси бўлган вақтли матбуотимиз областимиз меҳнаткашлари ўртасида кун сайин кўпроқ қанот ёймоқда. Область матбуот тарқатиш бўлимининг муқаддас вазифаси ҳам ҳар бир оилада газета ва журнал бўлишини таъминлашга эришишдир.

Эгамберди ҲАМИДОВ
Тошкент область матбуот тарқатиш бўлимининг инструктори.

ИЛҒОРЛАР ТАЖРИБАСИ ОММАГА

Партиямиз Марказий Комитетининг ноябрь Пленуми матбуот ходимларининг зиммасига илғорлар тажрибасини кенг оммалаштиришдек улкан вазифани юклади. Биз журналистлар бу ишончни шараф билан бажариш учун бутун кучимизни сафарбар қилаётирмиз. Буни редакциямиз коллективи мисолида ҳам кўриш мумкин.

Редакция ходимлари партия Марказий Комитети ноябрь Пленуми қарорларидан ўзларига тегишли хулоса чиқариб олдилар ва ишни қайта тузишга муваффақ бўлдилар. Тўғри, аввалари ишимизда камчиликлар жуда кўп эди. Айниқса қишлоқ хўжалиги масалаларини ёритиш кўнгилдагидек эмасди. Газетанинг ҳар бир сонида бу темага бағишлаб кўплаб материал берилса ҳам уларнинг баъзилари юзаки, шошмашошарлик билан ёзиларди.

Энди, биз бундай камчиликларга чек қўйдик. Асосий эътиборимизни илғорлар тажрибасини кўпроқ оммалаштиришга қаратдик.

Албатта, бу ўз-ўзидан бўлмади. Донгдор пахтакорлар, мутахассислар билан яқиндан алоқа боғладик. Ходимларимиз агрономия фанини қунт билан ўргандилар. Бу иш анча самарали чиқди. Газетамиз саҳифаларида илғорларга кўпроқ ўрин берилабошлади. Биз тажрибали пахтакорлар билан суҳбатлашамиз, уларнинг ютуқ ва камчиликлари ҳақида фикрларини оламиз. Материал ёзишда ниманларга кўпроқ эътибор бериш ҳақида уларга маслаҳат берамиз.

«Илғор тажрибалар мактаби» рубрикаси остида материаллар босиб туриш одат тусига кириб бормоқда. Бошқарма хўжаликларининг машъаллари ҳақида материаллар босиш билан кифояланиб қолаётганимиз йўқ. Шу билан бирга қўшни хўжаликларнинг ҳаёти билан янгийўлликларни таништириб бораётирмиз. Гулистон, устлабинскликлар, туркман ўртоқларга бағишлаб берилган материаллар газетхонларимизга жуда маъқул тушди. Илғорларнинг бой, кўпқиррали ҳаётига бағишлаб газетада қанчалик кўп ўрин берилса шунча яхши.

Биз илғорлар тажрибасини атрофлича пропаганда қилиб, пахтадан ва қишлоқ хўжалигининг бошқа экинларидан мўл ҳосил етиштиришни таъминлашга ўзимизнинг муносиб ҳиссамизни қўшамиз.

Г. ФАТТОХОВ,
Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармаси «Янгийўл» газетасининг редактори.

КАМТАР МУХБИР

Оқшом қанот қоқиб ҳовлига қўнганда Ҳури хола лаганга ош сузаётган эди. Ўғлининг ҳали ҳам келмаганидан койиниб, гулларга сув қуяётган қизи Хурсандга нолиб гапирди:

— Қандай ташвишни бошига орттириб олди-да, тинчгина заводда ишлайвермайдими. Ё эрталаб чой ичишида ҳузур-ҳаловат бор, ё овқатланишида! Кечаси бўлса қаддини столга букиб, ўйлагани-ўйлаган.

Хурсанд ойисини хафа қилгиси келмади-да: Қизиққандан кейин қийинда, ойижон, — деб қўйди.

— Қизиқиш, қизиқиш дейсан. Ҳа, қизиқса рубоб чалишга қизиқсин, мундоқ чалиб бериб чарчоғингни ёзади, ашулага қизиқсин.

Хурсанд ойисига тегишди:

— Қўёвринг, ашулани ўзим айтиб бераман. Катта акамни рубобга ўргатамиз. Ичимиздан битта ёзадиган чиқса чиқипти-да, ойижон! Ҳури хола майин жилмайиб қўйди...

Ошни еб бўлишди ҳамки Султонмуроддан дарак йўқ. Иши кўпайиб кетгандир деб Ҳури хола ўзини-ўзи юпатган бўлди. Бироқ уйқуси келмади. Алла-паллагача эшик «тиқ» этса «ана келди» деб йўлак қоронғулигига қараб қўярди. Ниҳоят дарвоза зулфи енгилгина шиқирладида оёқ товуши айвонга яқинлашди.

— Қаёқларда юрасан бемаҳалда, болам.

— Ассалому алайкум, ҳали ухлаганингиз йўқми, ойижон.

Султонмурод редакциянинг топшириғи бўйича рейдга борганини онасига гапириб берди.

Икки кундан сўнг газетамизда «Чап чўнтак мухлислари» сарлавҳаси остида материал босилиб чиқди. Унда автобус кондукторларининг қинғир ишлари фош қилинган эди. Рейд нопок кондукторларнинг тўғри йўлга тушиб олишларига туртки бўлди.

Султонмуродни заводнинг бешинчи цехида учратдик. Новчадан келган, қотмагина, йигирма уч ёшли бу йигит станок ёнида шу қадар берилиб ишлардики, олдига борганимизни ҳам сезмай қолди. Ишчи мухбирлик фаолияти ҳақида сўзлаб беришини илтимос қилганимизда, у камтарлик билан: «Мақтовга сазовор ҳеч иш қилганим йўқ-ку!», — деди. Камтарлик одамга ҳусн. Биз Султонмуроднинг мухбирлик фаолиятини газеталарни варақлаб билиб олдик. «Қарздор бўлиб қолишди», «Қайноқ қалблар», «Янги режалар», «Меҳнат — виждон ойнаси» ва ҳоказолар... Хуллас, Султонмуроддан ижобий воқеалар ҳам, салбий ҳодисалар ҳам қочиб қутулолмабди. Мақолаларнинг ёзилиши бинойидек. Буни ҳатто оддий ишчи мухбир ёзганига ишонмайсан, киши! Ҳа, ҳаёт ишқи билан ёзилса қалам ҳам равон бўлади, сатрларда ҳам ҳаёт жўш уриб туради. Султонмурод станокни сайратаверсин, унинг ҳаётидан бир шингил эшитинг.

1960 йилда Ўзбекистон трактор-йиғув заводига оддий слесарь бўлиб кирган Султонмурод Тўлаев ҳозир мастер, ҳам завком аъзоси. У илғор ишчи бўлибгина қолмай, рационализатор ҳамдир. Унинг биргина 1961 йили «Коробка СА-1318» деталини пармалайдиган кондукторни модернизация қилиб топган янгилиги заводга 10 минг сўмга яқин фойда келтирди. У завод маъмурияти томонидан бир неча фахрий ёрлиқ ва раҳматномалар билан тақдирланган.

Ишчи оиласидан чиққан ёш ишчи ва мухбир Султонмурод газетанинг корхонадаги ишончли вакили. У яқинда ишчи-мухбирлар университетини тугатади.

Х. ИКРОМОВ.

ҚАЛБИ ЖАҲОН КЎРАДИ

Сокин тун. Ҳамма ширин уйқуда. Кўркам театр майдонининг рўпарасидаги кўп қаватли бинода ҳаёт қайнайди. Бу ерда бир кишининг иши иккинчисига уланиб кетади. Ҳамма куч ва эътибор газетанинг навбатдаги сонини газетхонга сифатли қилиб барвақт етказишга қаратилган.

Газеталарнинг ҳаммаси бугун ҳар қачонгидан барвақт тайёр. Икки бетга қўл қўйилди. Лекин орадан кўп ўтмай газета секретариатининг телефони жиринглаб қолди.

— Эшитаман Бек ака, — деди навбатчи секретарь.

— Ернинг навбатдаги йўлдоши — «Космос-15» учирилганлиги ҳақидаги ТАСС ахбороти келиб қолди. Шунинг учун биринчи саҳифани ушлаб турибмиз, деб ҳаяжонланиб гапирди у.

— Хабарим бор. Бу ҳақда сизга телефон қилмоқчи эдим. Тўртинчи бетни қўл қўйишга тайёрлайберинг. Янги материал келиши билан тезроқ тердириш чорасини кўринг...

Тўладан келган, ёши 50 дан ошган бўлса ҳам чарчаш нималигини билмайдиган, қувноқ ва дилкаш киши ҳозиргина газета масъул секретарининг ўринбосари билан гаплашиб бўлгач линотип цехи томон йўл олди. Уни шогирдлари Ориф Иброҳимов, Ҳамид Сатторов, Азиз Обидовлар кутиб туришарди. Устоз ўз шогирдларига келаётган янги материалнинг аҳамиятини тезликда тушунтириб берди ва материални кўзга кўринарли жойда газетхонга ҳавола қилиш ҳақида уларнинг ҳам фикрини сўради.

Газета кўркининг устаси Латиф ака Миртемировни «бек акамиз» дейишади. Ахир у 40 йиллик пешона тери тўкиб ишлаши натижасида бундай обрўга эга бўлди, унинг қўлидан ана шу даврда ўнлаб матбаачи шогирдлар етишиб чиқди.

Бек ака билан ҳамкорликда ишлаган газетанинг маъсул секретарлари унинг номини ҳурмат билан тилга оладилар.

Фараз қилинг. Макет тузилди дейлик. Лекин макетда айрим жузъий камчиликлар масъул секретарь эътиборидан четда қолиши натижасида газета вёрсткаси бузилади, расмлар сиғмайди, демак газета ўз вақтида чиқмайди. Бек ака ана шундай пайтларда саҳифадаги барча материалларни кўздан кечириб қайси материал муҳимлигини, саҳифани бузмай газетани қандай қилиб кўркам чиқаришни тез ҳал қилиб саҳифадаги иккинчи даражали материалларни запасга қолдириш ҳақида секретариатдан ижозат сўрайди. Бек аканинг энг яхши хусусиятларидан яна бири шуки, у дунё воқеа ва ҳодисаларини тез билиб олади. Расмий материалларга маълум жой ажратиб бошқа саҳифаларни тезликда қолиплаб қўяди.

Биз матбуот байрами арафасида Бек ака Миртемиров хизмат қилаётган «Қизил Ўзбекистон» газетаси цехига кирдик. Цехда иш қизғин. Бек акани ўз

шогирди О. Иброҳимов билан суҳбатлашиб турган бир пайтда учратдик ва (юқоридаги сурат) уни матбуот байрами билан табриклаб ўз ишлари ҳақида сўзлаб беришини илтимос қилдик.

— Мен, — деди у камтарлик билан, — салкам 40 йилдан бери матбуот соҳасида ишлаб келмоқдаман. Шу давр ичида оддий ишчидан газета чиқарувчигача бўлган йўлни босиб ўтдим. Илгари ҳарф териш машиналари кам эди, кўп наборни қўлда терардик. Эндиликда бизга ҳамма қулайликлар яратилган. Бирнеча минут ичида қанчадан-қанча материалларни териб берадиган ажойиб машиналар мавжуд. Газетхонларга кўркам, ўқимишли газета чиқариш биз матбаачиларнинг муқаддас бурчимиздир, — деди суҳбат охирида газета кўркининг устаси.

Биз матбуот байрами кунида Бек ака Миртемировга ишда янги муваффақиятлар, узоқ йиллар умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз.

Ҳ. ШАРИПОВ.
В. Салов фотоси.

МУКОФОТ МУБОРАК!

КОММУНИСТИК МЕҲНАТ ҲАРАКАТИ ИЛҒОРЛАРИНИНГ БУТУНИТТИФОҚ КЕНГАШИ ҚАТНАШЧИЛАРИ — КОММУНИСТИК МЕҲНАТ ЗАРБДОРЛАРИ ВА КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ АЪЗОЛАРИ, ЖАМОАТ ТАШАББУСКОР ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ АКТИВ ХОДИМЛАРИ «ШАВКАТЛИ МЕҲНАТ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН МУКОФОТЛАНДИЛАР

СССР Олий Совети Президиумининг коммунистик меҳнат ҳаракатида ва меҳнаткашлар жамоат ташаббускор ташкилотларининг ишида актив қатнашганликлари, халқ хўжалиги резервларини қидириб топиш ва улардан фойдаланишдаги ташаббуслари ва новаторликлари учун 1963 йил 26 апрель Фармони билан **Ўзбекистон ССРдан** қуйидагиларни **«Шавкатли меҳнат учун»** медали билан мукофотлади:

1. **Оллоберганова** Бикажа — Хева туғуруқхонасининг бош врачи.

2. **Аймеков** Умрзоқ — Бухоро область, «Коммунизм» совхозининг старший чўпони.

3. **Охунова** Инобат — Сирдарё область, 6-совхознинг бригада бошлиғи.

4. **Вяльцева** Тамара Васильевна — старший илмий ходим.

5. **Ғаниев** Комилжон — Андижон область «Совой» пахтачилик совхозининг тракторчиси.

6. **Голованов** Дмитрий Герасимович — Тошкентдаги темир йўл транспорти инженерлари институтининг проректори.

7. **Жумабоев** Абдуқодир — Фарғона область, «Риштон» совхозининг бригада бошлиғи.

8. **Жумаев** Эшпўлат — Сирдарё область, Титов номли 6-пахтачилик совхозининг бригада бошлиғи.

9. **Жуманиёзова** Ойша — Хоразм область, «Пахтакор» колхозининг бригада бошлиғи.

10. **Есбоганов** Тажен — Нукус шаҳар, йирик панелли уй-жой қурилиши қурилиш бошқармасининг бригада бошлиғи.

11. **Иброҳимова** Саида Салимовна — Тошкент шаҳарлараро телефон станциясининг инженери.

12. **Каргина** Вера Андреевна — Фарғона область, 8-трестга қарашли 5-қурилиш бошқармасининг сувоқчиси.

13. **Карпова** Тамара Макаровна — Фарғона нефтни қайта ишлаш заводининг установка бошлиғи.

14. **Кочев** Сапар — «Сурхансовхозводстрой» трестининг бетончиси.

15. **Кравицкая** Дина Яковлевна — Андижон машинасозлик заводининг токари.

16. **Мажитов** Галим Рахимович — Қорақалпоғистон АССР, «Нукус» совхозининг бош агрономи.

17. **Мельников** Вадим Иванович — «Ташсельмаш» заводининг мастери.

18. **Муллабоев** Эркинбой — Тошкент тепловоз депосининг тепловоз машинисти.

19. **Мўминқулов** Тўра — Термиз шаҳар коммунал хўжалиги ишчиси.

20. **Нурматов** Собир — «Таштекстильмаш» заводининг фрезерчиси.

21. **Нуриддинов** Саид — Бекобод шаҳар, металлургия заводининг мастери.

22. **Полвонова** Саида — Каттақўрғон ёғ комбинатининг фрезерчиси.

23. **Пирматов** Эргаш — Чирчиқ электрохимия комбинатининг аппаратчиси.

24. **Подалко** Валентина Ивановна — Самарканд шаҳар, «Красний двигатель» заводининг станокчиси.

25. **Раимова** Турсуной — Тошкент область, Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасида пахта териш машинасининг механик-ҳайдовчиси.

26. **Рўзметова** Онажон — Урганчдаги Ленин номли тикув фабрикасининг тикувчи-мотористи.

27. **Сапильников** Николай Георгиевич — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси экономикани ташкил қилиш секциясининг раиси.

28. **Требухин** Леонид Петрович — электриклар бригадасининг бошлиғи.

29. **Трофимов** Александр Филимонович — Олтинтопган кон бошқармасининг ер ости кони пармачилар бригадаси бошлиғи.

30. **Тўхташев** Бурен — Бухоро — Урал газ қувури 9-қурилиш бошқармасининг тракторчи-монтажчиси.

31. **Усмбеков** Итбой — Сирдарё область, «Пахтаорол» совхозининг бригада бошлиғи.

32. **Фильченко** Евгений Фролович — Тошкент шаҳар, экскаватор заводининг бош инженери.

33. **Ҳамроқулов** Абдукарим — Оҳангарон ГРЭСининг бригада бошлиғи.

34. **Ҳамроқулов** Ғулом — Ленинск шаҳар, пахта заводининг смена бошлиғи.

35. **Хожиёров** Лапас — Самарқанд область, 1-«Ғаллаорол» совхозининг чўчқабоқари.

36. **Шевалева** Тамара Викторовна — Тошкент тўқимачилик комбинати 2-тўқув фабрикасининг смена мастери.

37. **Юсупов** Эдуард Раҳмонович — Самарканд шаҳар промкомбинати универмагининг старший сотувчиси.

(ТАСС).

Шаҳрим боғ мисоли,
гулу-гўзаллик,
Ёшликка зеб бериб
айлар фусункор.

Шу боғда дил чоғда
қуришиб суҳбат,
Ҳордиқ чиқаришнинг ажиб
гашти бор.

А. Абалян фотоэтюди.

БАШОРАТ ВА МАҲОРАТ

Ботвинникми, Петросян?

Бундан уч ой бурун Тошкентда бўлган жаҳоннинг кучли шахматчиларидан гроссмейстер П. Керес пойтахт журналистлари билан матбуот конференцияси ўтказганда бўлажак Ботвинник-Петросян матчига тўхталиб, ҳар ҳолда учрашувларнинг кўпи дуранг билан якунланса керак, бироқ ким ғолиб чиқиши менга ҳам номаълум, деган эди.

Матчнинг учдан икки қисми — 16 партияси тугади. Шундан ўн биттаси дуранг бўлди. Кереснинг «кароматн» тўғри чиқмоқда.

Маълумки, матчдаги дурангларнинг кўпчилигида Петросян кўп «тер» тўкди. Яқинда у Ботвинник билан беллашиш қийинлигини аввалдан билишини, лекин чиндан ҳам бунчалик мушкул иш эканлигини билмаганини очиқдан-очиқ эътироф этди. Ботвинник томонидан биринчи бўлиб берилган сезиларли зарбадан кейин айрим кишилар Петросян нобопроқ рақиб кўринади, деган чуқур ўйланмаган хулоса чиқара бошладилар. Лекин кейинги партиялар унинг жаҳон чемпионлигига қилаётган «даъво»си ўринли эканини кўрсатди.

Халқаро мастер В. Пановнинг фикрича, Петросяннинг ўйинга бўлган муносабати ўрта асрда яшаган сириялик ёзувчи Абул Фараж (1226—1286)нинг «Қизиқарли воқеалар — тарихлар китоби»даги ажойиб бир парчани эслатади: «Бир хасис ўлаётганда ўғлига насиҳат қилиб: «Одамлар билан муомалада бўлганингда сени яхши шахматчига ўхшашингни истардим. Ҳақиқий ўйинчи ўз доналарини бермаслик ва бошқаларникини қўлга киритиш йўлида барча воситалардан фойдаланишга интилади» дебди.

Стартда мағлубиятга учраган Петросян ҳам худди шундай қилди: Ботвинникка бирорта пиёдасини ҳам бекорга бермай, уникини бўлса ўнг келиб қолганда олди. Пиёдасиз қолган Ботвинник иккинчи партияни зўрға дуранг қила олган бўлса, бешинчисида мағлубиятга учради. Абул Фараж персонажининг шахмат фалсафаси ҳақидаги фикри тўғри чиқди.

Собиқ жаҳон чемпиони М. Эйве бундан бир неча йил олдин: «Агар Петросян салгина кескинроқ ўйнай бошласа, у билан шахмат ўйнаш мумкин бўлмай қолади» деган бўлса, матч бошланишидан олдинроқ ёзган бир мақоласида Петросянни таърифлаш учун ҳатто зоологияга хос дунёга «мўралади». «Петросян, — деб ёзади Эйве, — «ўлжаси»га дарҳол отиладиган йўлбарс эмас. У — ўлжасини «қисиб сувини ичадиган» питон — зўр илон, ёки рақибига қаттиқ зарба бериш мақсадида уни соатлаб пойлайдиган тимсоҳдир».

Петросянни ким нима билан солиштирмасин, бир нарса маълум бўлиб қолди: Ботвинник ўзига арзигудек рақиб билан жанг олиб бормоқда.

Матчнинг еттинчи партиясида иккинчи мағлубиятга учраган жаҳон чемпиони, осойишта позицион ўйин маҳорати жиҳатидан ҳам, кичик устунликлардан фойдаланиш техникаси жиҳатидан ҳам Петросян ундан қолишмаслигига кўзи етди. Шундан кейин у даъвогарнинг кескин комбинацион кураш соҳасидаги маҳоратини синаб кўришга киришди. Кетма-кет олти партиянинг кўпчилигида вужудга келган ноқулайликларни бартараф қила олган Петросян ўзининг ҳимояланиш санъатини намойиш қилди.

Шахматда ҳа деб ҳимоя чораларини ахтариш жонга ҳам тегади, албатта. Ана шундан фойдаланиш мақсадида Ботвинник 14-партияда шоҳини рокировка қилмай пиёдалари билан ҳужумга ўтди. Петросян бир неча доналарни алмаштириб ҳужумни қайтарди-ю, лекин авҳолни тенглаштира олмади. 57-юришда Ботвинник ғалаба қозониб, ҳисобни бараварлаштиришга муваффақ бўлди.

15-партияда ҳужумни Петросян бошлади. Бу гал ҳимояга Ботвинник ўтди. Фарзинлар алмашиб кетганлигига қарамай, жаҳон чемпионининг аҳволи тобора оғирлашди ва 58-юришда учинчи мағлубиятини тан олди. 16-партия мураккаб курашлардан кейин дуранг бўлди.

Ҳисоб Петросян фойдасига 8,5:7,5 бўлганлиги жаҳон чемпионини анча ташвишга солаётганлиги муқаррар. Қолган саккиз учрашувда 4,5 очко олиш йўлида Ботвинник ўзининг бой тажрибасини ишга солиши, бу билан матчга янада кескинроқ тус бериши, Петросян эса ҳеч бўлмаганда ҳозирги мавқеини сақлаб қолиш — 4 очко олиш учун бор кучини сарфлашга тайёр турганлиги ҳам ҳеч кимга сир эмас.

М. МУҲИДДИНОВ
СССР спорт мастери.

Сатирик журналнинг қирқ йиллиги

Ўзбек сиёсий сатирасининг ветерани — «Муштум» журнали қирқ ёшга тўлди. Юбиляр дунёга келган биринчи кунданоқ шундай ишлар билан шуғулландики, бу ишлар дўстларимизни олижаноб меҳнатга уюштирди, душманларимизни қон-қон қақшатди. Журналнинг душманлари — социалистик жамиятимизнинг душманлари эди.

Эътироф этиш керакки, журналнинг иши ҳаммавақт бир текис кетмади. «Муштум» оқсаган, тойиб қолган вақтлар ҳам бўлди. Бироқ, унга кўпсонли дўстлар чин юракдан ёрдам бердилар.

«Муштум»нинг биринчи сони 1923 йилда чиққан эди. Ўша вақтда унинг тиражи 2500 нусха бўлган. Ўзбекистоннинг ёш совет ҳукумати сиёсий сатира қуролини дарҳол қўлга олди. Жажжи «Муштум» ишончли посбон, Коммунистик партиянинг содиқ дастёри бўлиб қолди. «Муштум»нинг биринчи муштлари контрреволюция агентлари, бойлар, феодаллар идеологлари, қуръон ва шариат ҳомийлари бошига тушди. Кекса сатирик журналистлар ўша вақтларда «Муштум» ходимлари душманлар томонидан таъқиб остига олинганини, уюштирилган қабиҳ фитналарга ва зарбаларга учраганлигини яхши билишади. Ишчи ва қишлоқ мухбирлари редакция остонасига қўрқа-писа кириб келар, халқнинг эҳтиёжлари, турмушдаги камчиликлар, душманларнинг найранглари ҳақида эҳтиёткорлик билан хабар берар эдилар. Ўша вақтда хат кам келар эди.

Ўзбекистон социалистик республикаси ўсиши ва балоғатга етиши билан бирга «Муштум» журнали ҳам кучайиб, забардаст қуролга айлана бошлади. Ҳозир бу журнал республикадаги энг оммавий нашрлардан бири бўлиб, у 200 минг нусхадан ортиқ тиражда чиқмоқда. Эндиликда журнал кўп рангли энг яхши ҳозирги замон босма машиналарида, жуда сифатли қоғозда нашр этилмоқда. Ишчи-деҳқон мухбирларимиз ҳам эндиликда қонунга хилоф иш қилувчиларни, кўзбўямачилар, порахўрларни дадиллик билан фош қилиб ташламоқдалар.

«Муштум» фақат ҳаётнинг қора томонларинигина кўрсатишни ўз олдига мақсад қилиб қўймаган. Турмушимиз қувончли воқеаларга бой, ҳар қадамда халқимиз қилаётган жасоратни кўриш мумкин. Журнал коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорларининг шонли ишларини, корхона, колхозлар, территориал бошқармалар, бутун бошлиқ областларнинг муваффақиятларини пропаганда қилмоқда.

Ўқувчилар конференцияларида, семинарларда муштумчилар ишчи-деҳқон мухбирларга, ёш журналистларга ва рассомларга ўз маҳоратларини оширишда, сатира жанрини эгаллашда ёрдам бермоқдалар. Редакция ташаббуси билан ўзбек ёзувчилари иккита сатира ва юмор асарлари тўпламни чиқардилар. Яқинда бу тўпламнинг учинчи китоби босмадан чиқади.

«Муштум» ўз интернационал бурчини бажарабориб Совет Иттифоқидаги бошқа қардош республикалар ҳамда социалистик лагерь мамлакатларидаги дўстларимизнинг, сатирик журналистларнинг асарларини пропаганда қилмоқда. «Муштум» саҳифаларида босилган расмлар ўз навбатида Украина, Белоруссия, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон; Болтиқ бўйи республикаларидаги кўп сонли журналхонлар томонидан қизиқиш билан томоша қилинмоқда.

Бутун совет матбуоти олдида турган вазифа — меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, буржуа идеологияси, капиталистик жамиятдан бизга мерос бўлиб қолган барча маразларга қарши кураш вазифаси «Муштум» журнали олдида ҳам турибди. Никита Сергеевич Хрущев айтганидек, коммунизмга томон олға боришимизда бизга тўсқинлик қиладиган ҳар қандай нарсани танқид ўти билан куйдиришимиз керак. Айни чоқда Никита Сергеевич огоҳлантирганидек, сатира қуролидан яхши фойдалана билиш керак. Эътироф этиш керакки, журналимиз ҳали ҳам ўқувчиларга таъсир этадиган усулларнинг ҳаммасидан тўла фойдаланаётгани йўқ, айрим адабий жанрларда ёзилган материаллар бир хил бўлиб, қуруқ чиқмоқда. Кўпинча расмларда тема ва типлар қайтарилиб қолади.

Ўзбек сатирачилари ҳаётдаги муваффақиятлар ва хатоларга партиявийлик ва принципиаллик нуқтаи назаридан ёндошишга ўрганишлари керак. Партия, ўртоқ Хрущев томонидан яқинда адабиёт ва санъат арбоблари билан бўлган учрашувларда совет сатираси олдига қўйилган масъулиятли вазифаларни эсдан чиқармаслигимиз керак.

«Муштум»нинг қирқ йиллик юбилейи кунида ишонч билан айтиш мумкинки, журнал бундан буён ҳам ўз жанговар вазифасини шараф билан бажариб, коммунизм жамияти қурилишида партиямизга актив ёрдам беради.

А. АЛИМОВ,
«Муштум» журнали редакторининг ўринбосари.

ЮЗ ЎГИРГАН ОДАМ

Битта дарахт билан боғ бўлмайди. Сарв қомат дарахтнинг ёлғиз ўзи боғчалик мева ҳам, соя ҳам бермайди. Уни дарахтлар ўраб олган бўлсагина, бирининг шабадаси иккинчисига тегиб турсагина чиройлик! Ҳамма улардан баҳра олади.

Афсуски, Бекобод ишлаб чиқариш бошқармасидаги 3-«Далварзин» совхозининг гараж бошлиғи Владимир Васильевич Дьяконов мевасиз, сояси кам ёлғиз дарахтга ўхшайди. У одамлар билан қовушмаган. Улардан ўзини айрича тутади. Ҳатто улар билан суҳбатлашишни ҳам ўзига эп кўрмайди. Фақат ўзи билармонмиш. Унингча атрофдагиларнинг эса ҳеч нарсага ақли етмайди. У борлиги учун совхозда машиналарнинг ғилдираги қимирлаб турганмиш. Йўқса гараждаги автомашиналарни одамлар домкрат билан ўрнидан қўзғатадилар.

Агар сиз Владимир Васильевичга ёшларни ўқитиб, малакасини ошириш керак дегудек бўлсангиз, эй, нимасини гапирасиз, кўргазмали қурол, адабиётлар ҳеч қаерда йўқ. Қидираверб ахири Киев шаҳри Попудренко кўчасининг 26-уйидаги китоб магазинига хат ёзиб юбордим, дейди. Улар ҳам бизларга керак бўлмаган ҳар хил адабиётлар рўйхатини юборишибди деб, ақлга тўғри келмайдиган важ-карсон қилади. Наҳотки Тошкентдек шаҳри азимда шоферлар учун китоб, кўргазмали қурол топиб бўлмаса. Таажжуб!

Ха билимдон Володя шоферлар орасида бўлса, гаражда юрса, ўзини одамлар ўртасида обрўси кетиб қолаётгандек ҳис этади. Шунинг учун ҳам эрталаб бир кўринади-ю, ғойиб бўлади. Элмурод Турдибоев шу ерда тўрт ойдан бери слесарь. Қилган ишининг тайини йўқ. Ўзининг ишидан ўзи норози.

— Бир нарса сўрасангиз, — дейди у, — худди уришган одамдай тескари қараб жавоб қайтаради. 120 кун мобайнида бирор марта олдимга келиб нима етишмайди дейиш ёки ёрдам бериш уёқда турсин, ҳорма деган сўзини ҳам эшитганим йўқ. — дейиши биланоқ ёнида аждарнинг оғзидек очилиб турган ТША — 24-32 машинасини ремонт қилаётган Жўрабой Йўлдошев суҳбатга аралашди.

— Менга шу машина 3 апрелда бириктилди, тузатишга ҳеч ким ёрдам бермайди. Вкладош етишмайди, палец йўқ. Шулар бўлса машина ремонтдан чиқади. Иш шу алпозда кетса машинанинг уёқ-буёғини қитирлатиб, ёзни ўтказиб юборадиганга ўхшайман, — деди у.

Гараж бошлиғи эса бузуқ машиналарни тузатишни ҳам хаёлига келтирмай ялло қилиб юрибди. Гўё бу ишлар учун бошқа одам бош қотириши керак. Эҳтимол, у ўз бурчини билмас. Ундай бўлса эслатиб қўяйлик. Ўртоқ В. В. Дьяконов, сиз гараждаги машиналаргагина эмас, шу ерда ишлайдиган шоферларнинг маънавий тарбиясига ҳам жавоб берасиз. Чунки сиз раҳбарсиз.

Шу ерга келганда Владимир Васильевичнинг иш фаолиятидан икки шингил гапиришга тўғри келади. Дьяконов 1962 йил 1 июнда 52-номерли буйруқ билан гаражга бошлиқ қилиб тайинланди. Орадан озгина вақт ўтиши биланоқ у ғалати қилиқлар чиқара бошлади. Кечқурунлари озгина кайф қилиб келиб, тўғри гаражга келади-да, машинани миниб қаёққадир равона бўлади. Ўзбошимчалик билан кечаси машинани миниб бузиб келгани учун 9 февралда Дьяконовни ишчилар комитетининг аъзолари ишдан олиш тўғрисида қарор чиқардилар. 25 мартда эса совхоз партия ташкилотининг секретари Гречков ҳеч ким билан ҳисоблашмай, ишчилар комитетининг қарорини бекор қилиб, уни яна завгар этиб тайинлади. Бундай қараса атрофида ҳамма суянчиқ, ишчилар комитети ким бўлибди. У буйруқ чиқараверади. Партком бекор қилади. Фақат буйруқлар алмашади, холос. «Володя, эс-ҳушингни йиғ, вақтдан фойдалан, буларга бўш келма» деди-да яна жўш уриб кетди. У 30 мартда ТША — 40-36 машинасини кечаси миниб кетиб, моторини эритиб, секингина жойига олиб келиб қўйди. Биров унинг мушугини пишт демагач истаган номақулчиликни қилаверади-да. У мастлигича рулга ўтирганн важидан 4 август 1962 йилда бир йилга машина ҳайдаш ҳуқуқидан маҳрум этилган. Ҳозир ҳам у минган машиналар унарунмасга бўзчининг мокисидай бориб келиб турибди. Гараждаги 30 та машинанинг ярмидан кўпроғи шалақ-шулуқ.

Шу ишларни кўра билатуриб совхознинг собиқ директори Я. Евшанов лом-мим демай келган Партком Гречков эса унинг елкасига қоқиб турибди. Қачонгача?

Буларни биз бировдан эшитиб ёнига қўшиб-чатиб ёзганимиз йўқ. Булар совхоз шоферларидан «Тошкент ҳақиқати»га тушган шикоят ва редакция командировкаси билан бориб текширилгач фактлар маҳсули. Ўз ҳамкасбларидан юз ўгирган гараж бошлиғи В. В. Дьяконов бундан буён одамларнинг таъбини хира қилмас, совхоз ишчилари, жамоатчилик уни эгри йўлдан тўғри йўлга солиб қўяр деган умиддамиз. Негаки, баландга кўтарувчи ҳам халқ, пастга туширувчи ҳам халқ. Унинг тинчини олишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ!

З. ОРИПОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

5 МАЙДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида. 12.20 — **Буюк ҳаёт саҳифалари** (Карл Маркс туғилган куннинг 145 йиллиги муносабати билан). 12.30 — **Аср бошларида** номли бадиий фильм.

Ўзбек тилида: 13.55 — **Физкультура билан шуғулланинг.** 14.10 — **Кичик воқеалар** номли бадиий фильм.

Рус тилида: 18.00 — **Ленинчи «Правда»** (Совет матбуоти куни муносабати билан). 18.25 — **Илмий коммунизм асосчиси** (Карл Маркс туғилган куннинг 145 йиллиги муносабати билан, ўзбек тилида). 18.50 — **Концерт** (матбуот ходимлари талабига мувофиқ). 20.00 — **Пойтахтимиз мехмонлари** ва **Телевизион янгиликлар.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
Фрунзе телевидение студияси эшиттиришлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/V да кундуз **Доктор Айболит,** кечқурун **Севилья сартароши,** 7/V да **Момақалдироқ сўқмоғидан.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (кички бино) — 5/V да янги спектакль **Булутлар тарқалса..** (билетлар сотилган). 7/V да **Тобутдан товуш.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (қишки бино) — 5/V да **Алпомиш,** 6/V да **Ишқинг билан.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Черёмушки «ВАТАН» (кеч соат 9.45 минутда) НАВОИЙ номли (кеч соат 5 гача), «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун). «СПУТНИК» (кеч 7 гача).

Катта йўл — «МИР», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Бургут уяси — НАВОИЙ номли (кеч соат 5 гача)

Золушка (эрталаб соат 10 да). **Дўндиқ** (кундуз ва кечқурун) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Симладаги севги — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун). «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 7 да)

Муқаддима — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

ГАЛИНА СЕРЕБРЯКОВА.

Брюссель сафари

(Боши 2-бетда).

Женни каретанинг кир деразаси орқали маъюслик билан Парижга тикилиб борарди, бу ерда у озмунча бахтиёр онларни кечирмадими. От қўшилган карета таниш, гавжум кўчалар бўйлаб ғадир-будир тош йўлдан елиб борарди. Гервег унга Парижнинг энг катта онаси — гўзал Лютеция тўғрисида шеърлар ўқиб берар ва Потр-Дам химераларидан завқланиб борарди. Эмма поездда кетаётганда чақалоқ Женнихеннинг юзига тўр тутиб қўйиш кераклигини айтди.

— Вагонлар бирам ифлос, локомотив карнайидан тутун худди Везувий вулқонидан чиқаётганга ўхшаб отилади-я. Вагоннинг ўзи ҳам роса ноқулай.

Буғ асрининг бу буюк ютуғи — дўзахнинг ўзгинаси, — дерди Эмма, мудом бир нарсани тахлаётиб. — Менга қолса ҳаммаси почта каретасидан ўтаверсин. Айниқса ҳар декатда отлар алмаштирилиб турилишини айтмайсизми. Бунақа романтика, бунақа манзара, бунақа тоза ҳаво — бай, бай, бай. Георгнинг томоқ оғриғиси билан поездда юриб бўлмайди. Бу тан-жони соғу ҳамёни чатоқ одамларга дуруст.

— Ҳа, ана-ана, — деб кулди Эмма, — уни ишчилар ясаганидан кейин ўшаларга хизмат қилсин-да.

— Нималар деяётганингни биласанми ўзинг? — деб жеркиб берди Георг.

— Рости шуки, ҳар кимнинг ҳам ғам-ташвиши меникича бўлса, довдираб, алжираб қолиши ҳеч гап эмас, — жавоб берди Эмма, муросага юриб.

Девор билан ўраб олинган каттакон харобa саройга ўхшаш вокзалга етиб келишди. Ҳаммоллар перроннинг тахта тўшамасига юкларни олиб чиқишди. Катта карнайлик ихчамроқ локомотив қаттиқ пишқириб, тутун бурқситиб, қутичага ўхшаш бир нечта торгина вагонни судраб келди.

Бадбўй тутундан Гервегни йўтал тутган эди. Эмма уни четга тортқилаб кетди. Пассажирлар вагон эшикларига ёпирилишиб, тахта скамейкаларга юкларини улоқтириб, ур-йиқит билан жой талашишарди. Женни боласи билан ва Елена бир талай савату сандиқчалар билан аранг жойлашиб олган эдилар ҳамки, поезд жўнашини билдирувчи қаттиқ қўнғироқ овози эшитилди. Локомотив яна зўр бериб қорамтир тутун бурқситди-ю, вагонлар тутун ичида қолиб кетди. Женни платформада турган дўстларини яна бир бор кўришга тутун-пардаси орасидан беҳуда уринарди. Вагонлар худди бир зумда учиб кетадигандек, қаттиқ қалқиб ўрнидан қўзғолди.

Чамаси, пулдор дўкондорлар бўлса керак, икки аёл бут орқасига пана бўлиб олишганди. Католик руҳонийси жигарранг чакмонининг чўнтагидан тасбиҳ олиб, ўгира бошлади.

— Иш қилиб ўлмай етиб олармиканмиз? Бу оташарава фалокатга яқин нарса эмасми, ахир? — сўради, тиззасигача тушган чакмон кийган чол, қўрқа-писа деразага қараб. — Ичидан сакраб чиқиб кетишнинг ҳам иложи йўқ. Қандай бало экан ўзи бу!

Бир хотиннинг кўнгли беҳузур бўлди. Силкиниверганидан кўнгли озиб боши айланарди, у бунга чидаёлмай деразани очиб, бошини чиқариб борарди. Лекин дўкондор хотинларнинг иккаласи ҳам болахонадор хуррак тортишарди.

Вагоннинг охирида бир бола йиғловди, ўша заҳоти Женнихен уйғониб кетди. Ленхен егулик овқатлар солинган катта сариқ саватни очатурсин учун чақалоқни Женнининг ўзи қўлига олди. Шляпа коробкаси устига ношушта қўйилди. Ленхен ниҳоятда чаққонлик билан унинг устига оқ сочиқ ёзиб, худди гул баргидек юпқа қилиб япроқланган ветчина, сигарага ўхшаш ингичка сосиска, телчираб турган швеция пишлоғи солинган ликопчаларни териб қўйди. Яна нон ва хонаки печенье ҳам қўйилди. Буларни кўриб, Женнининг иштаҳаси очилиб кетди ва Ленхенни мамнун этиб, таомлардан ола бошлади. Пазандалик ва уй-рўзғордаги миришкорлик хусусида Ленхенга тенглашадигани йўқ эди.

Чегарада божхона амалдорлари буюмларни текшириб чиққанларидан сўнг поезд Бельгия тупроғига кириб борди. Женни теварак-атрофга қараб, Франциядагидан бирон фарқ йўқлигини кўрди. Остановкалардаги маҳаллий аҳолининг француз ва фламанд тилларида сўзлашувидан бўлак фарқ йўқ эди. Вагон деразасидан қараганида яланглиқлар, далалар ва тепаликлар гоҳ кўриниб, гоҳ ғойиб бўлиб борарди. Булутли осмон ҳам, савалаб ёғиб, йўл-йўлакай хўл қорга айланиб бораётган ёмғир ҳам Ванно кўчасидагидан фарқ қилмасди. Йўл-йўлакай учраётган саройга ўхшаш вокзаллар ҳам чегара деб аталмиш шартли чизиқнинг нарёғидагининг айни ўзгинаси эди.

...Поезд кечикаётган эди. Карл вокзалда пишиллаб келаётган локомотив билан ифлос ва шалдир-шулдир вагончаларни узоқ кутди. Ниҳоят поезд етиб келиб, Карл хотини билан қизини қучоқлади. Женни билан Карлнинг ажралишганларига бир неча ҳафтагина бўлган бўлса ҳам улар бир-бирларини қаттиқ соғинишган эди.

«Оғир кунларда бирга бўлиш керак» деб ўйларди Женни. Улар бир-бирлари билан дийдор кўришгач, Женнининг келажак тўғрисидаги ташвиши тугаб, ҳамма нарса енгил ва чораси бордек бўлиб туйилди.

— Лабрюйер, муҳаббат — олов, айрилиқ эса — шамол, деб ёзган, деди Женни, улар вокзалдан йўлга чиққанларида. — Катта ҳиссиёт унинг таъсирида алангаланар, кичкинаси эса, синовга дош беролмай сўнар экан.

— Наҳотки ҳали ҳам шубҳанг бўлса, азизим? Бизнинг муҳаббатимиз аллақачон барча синовлардан ўтиб, бўй бермас ва абадий бўлиб қолган.

Женни сокин Плен-Сант-Седюль кўчасидаги отельнинг яхшилаб жиҳозланган квартирасига кириб, сафар чарчоғини бироз ёзганидан кейин Карл унга Брюсселга етиб келган заҳоти қандай ҳодиса рўй берганини гапирди. Уни жамоат ҳавфсизлиги маҳкамасига чақиртиришибди, бу ерда уни ҳурмат-иззат билан кутиб олишиб, гапни калта қилишибди.

— Агар сиз, Карл Маркс жаноблари, оилангиз билан Бельгиянинг қироллик пойтахтида яшамоқчи бўлсангиз, марҳамат қилиб бизга Бельгиянинг кундалик сиёсати тўғрисида бирон сатр нарса босиб чиқармаслик тўғрисида тилхат беринг, дейишибди.

Бу гапни эшитиб Маркс беихтиёр енгил тортибди, мулойим табассум қилибди. У астойдил шундай мажбурият олиши мумкин эди. Чунки унинг бундай масала билан шуғулланиш нияти сира ҳам йўқ эди.

— Бажону дил қўл қўяман ва олган мажбуриятимни бажараман, деб ишонтираман, — дебди у ва унинг келишига тахт қилиб қўйилган ҳужжатга тезда қўл қўя қолибди.

Шу тариқа Маркс ҳаётининг янги саҳифаси бошланди.

Русчадан Х. МУҲАМЕДХОНОВ таржимаси.

Кутилмаган ўлжа

Яқинда Далварзин овчилик хўжалигининг овчиси Евгений Покровский қайиқда ўз участкасини айлангани чиқди. Қора Турунча дарёсининг сир кўлига туташган жойида катта бир лаққа балиққа кўзи тушди. Бу балиқ ўз ўлжаси кетидан қувиб шу саёз жойда тиқилиб қолган бўлса керак.

Покровский ўзини балиққа ташлаб миниб олди. Овчилик хўжалигининг ишчилари ёрдамга келиб балиқни хаскашлар ёрдами билан зўрға қирғоққа чиқаришди. Унинг оғирлиги 76 килограмм бўлиб, бўйи 2 метрдан ошиқ экан.

Ғ. ЖЎРАЕВ
овчи.

Совхоз гуллари

Гулзорга яқинлашишингиз билан хушбўй ҳид димоғингизга урилади. Зилол сув шарақлаб оқиб ётган ариқнинг нариги томонига назар ташласангиз товланиб турган атиргуллар кўзингизни қамаштиради.

Бу Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Назарбек» совхозига қарашли 6-бригаданинг гул етиштирадиган даласидир. Совхоз гулчилари бу йил бир гектардан ортиқ майдонда гул ўстиришиб, дастлабки очилган гулларни шаҳар аҳолисига туҳфа қилишди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, редактор ўринбосари — 25885, Секретариат — 34808. Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалиги бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат, транспорт ва маҳаллий аҳборот бўлимлари — 33786. Хатлар бўлими — 34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 31.936. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р08134 ИНДЕКС 64695 А. 1586.